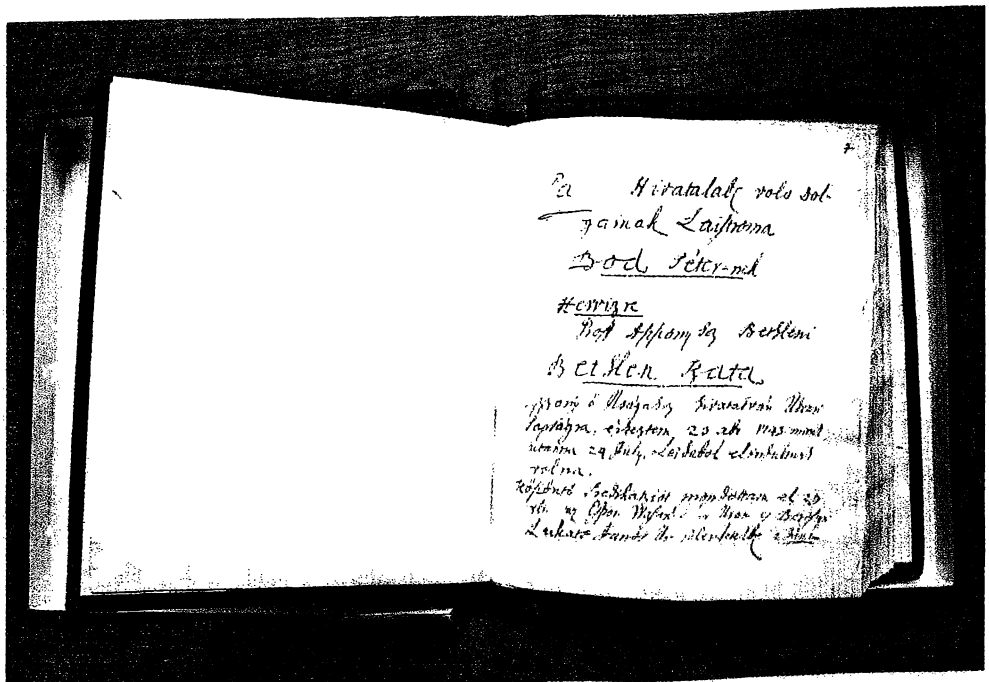

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református
Egyházkerület folyóirata

Bod Péter Önéletírásának restaurált kötete

Tizennyolcadik évfolyam
2007. október

10

Tartalom

Vasárnapi prédikációk

Felszegi Imre: Gyümölcsstermő élet. János 15,1–2	443
Tódor Béla: Szenvedés – dicsőség, Róma 8,30	444
Visky János: A menekülő ember. Ézsaiás 30,15–18.....	447

Prédikációk reformáció nagyhetére

Bustya Dezső: A királyi vendégség	
1. Menyegzőre hívogatás. Máté 22,1–3	450
2. Hálátlan hivatalosak. Máté 22,4–6	452
3. Jogos ítélet. Máté 22,7–8.....	454
4. Mindenki bejöhet. Máté 22,9–10.....	456
5. A menyegzői ruha. Máté 22,11–13	459
6. Hivatalosak és választottak. Máté 22,14	461

Prédikációk reformáció ünnepére

Joó Sándor: Megszenteltetés. 1Péter 1,15.....	464
Ifj. Kabai Ferenc: Keresztyén életérzés. 1Thesszalónika 5,16–18.....	467

Prédikáció sákramentumos istentiszteletre

<i>Úrvacsorai igehirdetés:</i>	
Dr. Victor János: A pecsét értéke. 1Korinthus 11,25.....	468

A Genezáret partján

Jerry Bridges: Kegyelem (10.)	
A szeretet szorításában.....	470

Alkalmi prédikációk

<i>Esketési igehirdetés:</i>	
Megyaszi László: „Boldogok, akiknek szívük tiszta...” Máté 5,8.....	476
<i>Temetési igehirdetés:</i>	
Mihály Lajos: Szívemnek Kösziklája... Zsoltárok 73,25–26	477
<i>Áhítat az Agnus Rádió 4 éves születésnapjára:</i>	
Jenei Tamás: Ha ezer lépésre kényszerítenek... Máté 5,41	479

Tanulmány a restaurálásról

Benedek Éva: Papír- és könyvrestaurálás a Csíki Székely Múzeumban.....	480
Kurta József: Könyveink és kézirateink védelme	482
A cím- és hátlapon Bod Péter papi hivatalában való dolgainak lajstroma.	
A fényképeket Kurta József készítette. A címlapról a kép alá nyomtatott szöveg törlendő.	

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Jenei Tamás
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
40079 Cluj/Kolozsvár, str. I. C. Brătianu/Király u. 51.
Tel: 0264-592453; Fax: 0264-595104; Email: belmisszio@reformatus.ro
Kéziratekat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós
Sajtóközpontjának nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Olvasószerkesztő: Salamon Emese
Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea
ISSN 0254-4458

Vasárnapi prédikációk

Felszegi Imre
Somkerék

Gyümölcsstermő élet

Alapige: János 15,1–2
Bibliaviasás: János 15,1–8

Gyakran fogalmazzuk meg a kérdést magunkban, hogy vajon miért nem tudunk mindig jót cselekedni? Hogy van az, hogy ugyanazzal a személlyel, legyen az családtag vagy barát, egyszer szépen beszélünk, jót cselekszünk, máskor pedig csúnya szavakkal és rosszal illetjük? És az a kérdés is felmerül bennünk, hogy az egyik szomszédom hogyan tud mindig illedelmesen köszönni, tisztességesen viselkedni, szépen beszélni, segíteni és vigasztalni, a másik szomszédom pedig nem. Miért cselekszik az egyik ember jót, a másik rosszat?

A feltett kérdéseinkre a választ a mai alapigénk adja meg, a szőlőtő példázata.

A példázat tanítása tiszta és világos. A szőlősgazda az Úr Isten. A szőlőtő Jézus Krisztus. A szőlővesszők mi vagyunk. Minden szőlővessző ott van a szőlőtőn. Száraz és élő szőlővessző, terméketlen és termő szőlővessző egyaránt rajta van a szőlőtőn. Mindannyian Benne vagyunk, ha valóban Benne vagyunk a Krisztusban. Krisztus mindenkinek osztogatja a maga kegyelmét, szeretetét, bűnbocsánatát. Mert Krisztus mindannyiunkért meghalt és feltámadott, igazakért és hamisakért, jókért és gonoszokért. Ebből az következik, hogy mindenki, mint Krisztus vérével megváltott ember, jót cselekszik, és Isten szerinti életet él. De látjuk és tapasztaljuk a mindennapi életben, hogy ez sajnos nem így van.

Az igénk is azt mondja, hogy van száraz és terméketlen szőlővessző. Ezt így olvasuk: „az én Atyám a szőlőműves. Minden szőlővesszőt, amely én bennem gyümölcsöt nem terem, lemetsz”.

Száraz, terméketlen, haszontalan szőlővessző. Nem terem gyümölcsöt, pedig ott van a szőlőtőn. Igen ám, de nem a szőlőtőből táplálkozik, és ezért nem tud gyümölcsöt teremni.

Benne vagyunk a Krisztusban, meg vagyunk váltva. De nem tudunk jót cselekedni, mert nem a Krisztusból táplálkozunk. Nem kell a lelki eledel, a mennyei táplálék, az ige, az imádkozás, az Úrvacsora, és így nem tudunk Isten szerinti életet élni.

Sokszor mi vagyunk ezek a száraz és terméketlen szőlővesszők. Száraz élet, terméketlen, haszontalan, gyümölcstelen élet. Vajon ilyen a mi életünk? A száraz szőlővessző nem terem gyümölcsöt, tehát nem használ semmit. Mi mit használunk, mit segítünk, mi jót cselekszünk a családban, a gyülekezetben, a munkahelyen, az iskolában? Amely szőlővessző, amely ember száraz, haszontalan és gyümölcstelen, „ezeket tűzre vetik és megégnek”. Ezen el kell gondolkozzunk!

És most kérdezzük még egyszer: tudunk-e jót cselekedni? Tudunk-e Isten szerint élni?

És íme, van termő szőlővessző is: „mindazt a szőlővesszőt, amely gyümölcsöt terem – az én Atyám – megtisztítja, hogy több gyümölcsöt teremjen”. Mindannyian tiszták vagyunk a Krisztus vére által. Minden szőlővessző rajta van a szőlőtőn. Mindannyiunkat megváltott Krisztus, mindannyian Belé vagyunk oltatva. De csak az tud gyümölcsöt teremni, csak az tud jót cselekedni, aki Krisztusból táplálkozik, aki Krisztusban van, Ben-

ne bízik. Akinek mindennapi eledel az ige, az imádkozás, a Krisztussal való közösség, az tud gyümölcsstermő életet, hasznos életet, áldásos életet, egyszóval krisztusi életet élni. Mi tudunk-e ilyen életet élni?

Visszatérve az igehirdetés elején megfogalmazott kérdésekre, íme, itt van a válasz: amikor Krisztus nélkül élünk, akkor haragok, idegességek, csúnya szavak, haszontalanságok vannak az életünkben. Viszont, amikor „nékem az élet Krisztus”, amikor Krisztust követjük, belőle táplálkozunk, akkor tudunk mosolyogni, segíteni, simogatni, vizsgáztatni, jól cselekedni.

Melyik a szebb és jobb élet? Melyiket kívánjuk, és melyiket éljük?

Két szőlővessző, két emberi élet. Terméketlen és termékeny, gyümölcsstelen és gyümölcsstermő élet. A kettő közül melyik a mi életünk? Mi az életünk célja? A céltalanság, a semmittevés, a haszontalanság, a templomkerülés, az istentelenség? Vagy pedig az Istennek tetsző élet?

Ennek az igének és igehirdetésnek az a célja, hogy mindannyiunkat elvezessen a gyümölcsstermő életre, az Isten szerinti életre!

Sokszor azt mondjuk, hogy már annyi jót cselekedtünk, annyi gyümölcsöt termeltünk. Hát nem elég? Az Atya azért tisztít meg minket, hogy még „több gyümölcsöt teremjünk”.

Nem mondhatjuk soha, hogy nem kell több jó cselekedet, nem kell több imádkozás, több szeretet, több bűnbocsánat, nem kell több ige.

Mindig több és több kell legyen életünkben a könyörgés, a szeretet, az Isten akaratának a megcselekvése, hogy több lehessen az áldás is. Tudunk-e több gyümölcsöt teremni?

Miért cselekedjünk jót? A téves közfelfogás azt mondja, hogy ha nem cselekszünk jót, akkor megver az Isten. Igaz-e ez? Nem. Hiszen hányszor nem cselekedtünk jót, nem segítettünk! Hányszor elfelejtettünk imádkozni, igét olvasni, templomba menni, és nem vert meg az Isten. Marad tehát továbbra is kérdés: miért cselekedjünk jót? Azért, mert szeret az Isten. Hálából cselekedjünk jót. Azért, mert szeret az Isten. A jó cselekedeteinkkel köszönjük meg Isten szeretetét, gondviselését. De azért ne feledkezzünk meg soha a végső számadásról.

A Krisztus vérével megváltott ember, a Krisztusba beoltott ember, a Krisztusból táplálkozó ember tud jól cselekedni, gyümölcsöt teremni, Isten szerint élni.

Adja az Úr Isten, hogy így legyen mindannyiunk életében. Ámen.

Tódor Béla

Kézialbis

Szenvedés – dicsőség

Alapige: Róma 8,30

Bibliailvasás: Róma 8,18–30

Mindenkinek megvan a maga baja – szoktuk mondani. Nem sajnálattal, együttérzéssel, hanem inkább olyan értelemben, hogy mindenki törődjön csak a maga bajával, és ne terheljen minket vele. Úgy gondoljuk, ha nem veszünk tudomást mások problémájáról, akkor nem terhel minket a segítség felelőssége. Másfelől pedig szeretjük, ha minket is békén hagynak a bajunkkal, és nem akarnak mindenáron segíteni, mert ha magunkra vagyunk, talán mások előtt szégyellt dolgokat is megengedünk magunknak a megkönnyebbülés érdekében. Mi legtöbbször csak a bajokból származó szenvedéseknek a végét szeretnénk minél hamarabb megérni, de ritkán gondolunk arra, hogy mi is kell majd

következzen utána, vagy hogy mi is okozhatta azt a nyomorúságot. Még ritkábban gondolunk arra, hogy meg is szüntessük az okot, vagy Istenhez forduljunk segítségért.

Pál apostol is tud a jelen szenvedéseiről és anélkül, hogy lekicsinylené azokat, beszél egy eljövendő dicsőségről, amely nem hasonlítható a jelen szenvedéséhez. Viszont Pál azt is mondja a 28. versben, hogy akik Istent szeretik, és akiket elhatározása szerint elhívott, azoknak minden a javukra szolgál. A szenvedések között nem csüggedhetnek az Isten fiai, mert a világ várja az ő megjelenésüket. Természetesen mi sem örülünk a szenvedéseknek. Minket is nyomorgatnak azok, de alázattal fogadjuk Isten kezéből. Hozzá fordulunk kegyelemért és irgalomért, tudva azt, hogy Szentleke erejével segít a szenvedéseink között, sőt megerősít, hogy mi is tudjunk másoknak segítséget adni.

Szenvedéseinket elfogadva és Istentől kérve segítséget kell véghezvinnünk az Isten által reánk bízottakat, tudva azt, hogy Ő megsegít és erőt ad a feladatok elvégzéséhez. Mi már tapasztaltuk azt, hogy Isten megsegített, megerősített a múltban egy-egy feladat során, ha nem siránkoztunk a magunk nyomorúságán, hanem másokon segítettünk, s eközben mintha magától megoldódott volna a helyzetünk, sőt a másoknak adott, nyújtott segítség által megerősödtünk, vidámabbak lettünk, saját bajunk forrását megtaláltuk és tán még a gyógyulás útját is megtaláltuk. Sokan azért nem tudnak, vagy nem mernek szolgálatot vállalni, például a közösségért, mert azt gondolják, van elég bajuk, és végezze az, akinek nincs annyi baja, vagy az, aki ezért kapja a fizetést. De ezzel a világ, amelyik sóhajtozik és nyög a terhek alatt, épp azt utasítja el magától, aki megszüntethetné a szenvedéseit, vagy erőt tud adni azok elhordozására.

Pál arról beszél nekünk, hogy Isten elhív, megigazít és megszentel.

I.

Ilyenkor összel, a betakarítások idején talán sok mindenben hiányosság van, de a méltatlankodás nem illik Isten gyermekeihez, akiket Ő elhívott, hogy még a próbákon keresztül is megmutassa rajtunk a Krisztus arcát. Elégedetlenség helyett inkább hálával kell fordulnunk a mi gondviselőnkhez, aki minden körülmények között megmutatja irgalmát és azt, hogy az Ő akaratából érünk mind jót, mind pedig rosszat. Isten tudja és ismeri a korlátjainkat és azt is, hogy hol van az elviselhetőség határa. De még többet is tesz a mi Atyánk. Erőt ad, hogy megmaradjunk az Ő gyermekeinek, és ne Őt vagy más okoljunk a problémáink miatt, hanem lehetőségeink szerint azokkal megküzdünk, tudva azt, hogy minden az Ő kezében van. Gyerekek mesélik a nyári szünet élményeit, örömeit, vagy ezeknek a hiányát sajnálják. Gazdák beszélnek a termés bőségéről vagy szükségéről. Ha nem is történt minden úgy, ahogyan szerettük volna, nem szabad kétségbe esnünk. Ha ebben az esztendőben sem jött össze az állombeli nyaralás, ha a sok munka, fáradozás nem hozta meg a várt gyümölcsöt, tudnunk kell, hogy Isten a próbákon keresztül, és főleg az azokban való viselkedésünkben mutatja meg kiválasztottságunkat. Ezért hitben megmaradva tudjuk felhasználni azt, ami van, még ha kevésnek látszik is. Azt mondod, hogy hited van, de a gyerekeknek, családnak kenyér kell, meg cipő, új ruha és könyvek. Honnan veszed elő ezeket? A tanítványok, amíg csak az ötezer éhes embert nézték, nem tudták, hogyan adhatnának nekik enni. Talán el kell menni más helyre, ahol bőség van és onnan hozni? Amíg csak a próbát nézzük, nem találjuk a megoldást, és amink van, mindig kevésnek tartjuk. De ha átadjuk Jézusnak, nála meg sokasodik és bőséges lesz. Abban tudjuk megmutatni istenfiúságunkat, ha a próbák között is hirdetjük, hogy Isten elhívottjai vagyunk. Móra Ferenc írja le, hogy a jég elverte a szőlőt és nem volt, amiből a tandíjat fizetni, szegénységi bizonyítványt nem kaphattak, mert volt szőlősük, így a többi gyerektől is szegýellte, hogy nem mehet az iskolába.

De aztán egy csodálatos esemény folytán mégis bekerült az iskolába, mert ott maradt az iskola közelében. Mi is csak Krisztus közelében tapasztalhatunk csodákat, amelyek megerősítenek minket a helyállásban és a kitartásban. Isten elhívását ugyanis nem lehet csak életünk egy rövid időszakára érteni, és ez főleg nem a külsőségekben mutatkozik meg, hanem az ember bensőjében. És egész életünk idejére kiterjed.

II.

Másodszor azt írja Pál, hogy akiket Isten elhív, azokat meg is igazítja. Nem húzódozhatunk a próbáktól, mert a mi jutalmunk, amit Isten az Ő ingyen kegyelméből ad, sokkal nagyobb a próbáknál, olyan, amilyent soha emberi szív meg sem gondolt. Istennél már elvégzett dolog, hogy a próbák ne legyenek a hívőknek a kárára. Akik a próbák alatt Istent okolják a szenvedésekért, azok eltávolodnak tőle, és így kárhozatba jutnak. De akik alázattal vállalják a kereszt hordozását, azoknak megadja kegyelme gazdagságából a kiutat is. Ezt pedig Jézus Krisztusban adta meg minden elhívott számára. Megigazít, hogy igazságban, Krisztusban járjunk. Nekünk közel sem kell olyan próbákban megállnunk, mint a római gyülekezet tagjainak, akik a vértanúságig elmenően kellett megmutassák kitartásukat és bizonyosságot tегyenek hitükről. Isten természetesen ma is egész életünket kéri, mert érte Jézus a Golgota keresztyén vérével fizetett. De mi sokszor sajnáljuk tőle az évi 40 lejt, a vasárnapi 1 órát, gyermekeink szabad szombatját, hétvégénket, egyéb áldozatot. Persze segítünk, mint az a tehetős vállalkozó, aki a templom és más épületjavítások utáni ünnepi ebédén ígerte a segítséget, de ha máskor szólunk, mindig foglalt volt és csak a jövő héten ért volna rá. Akiket Isten megigazított, azoknak az életén meglátszik külsőképpen is, hogy ők Isten gyermekei. Van, hála legyen Istennek, pozitív példa is. Van, aki a szárazságban, esős időben nem csak a remélt jövedelemkiesést siratta, hanem eljött és felajánlotta szolgálatát mondvá, hogy most Isten rendelt időt erre is és a rossz időt használjuk ki jól. Van, aki, hogy megkönnyítse az új énekeskönyv bevezetését a gyülekezet istentiszteletein, minden padra egy énekeskönyvet adományozott, hogy legyen, amiből a gyülekezeti tagok énekeljenek és tanulják az új ismeretlen énekeket. Van, aki polgári tanácsosi fizetését összegyűjti és az iskola egyik legjobb, de gyenge anyagi sorban levő tanulójának ajándékozza. A példákat el kell mondani, hátha mások is kedvet kapnak és hasonlóképpen tesznek bizonyosságot arról, hogy felismerték, amijük van, Isten kegyelméből van.

III.

Végül azt írja Pál, hogy akiket Isten megigazított, azokat meg is dicsőítette. A dicsőségről úgy beszél, mint valóságról, ami még nem teljes, de valóságos, és ez a reményesség tart meg minket. Ez a dicsőség valóság, mert Jézus, a mi fejünk az Atya jobbán van. De nem teljes, mert még nem lett teljessé bennünk Krisztus. Ezzel az elrejtett dicsőséggel kell végeznünk a szolgálatunkat, mint akik tudatában vagyunk annak, hogy a próbákban Krisztussal együtt megfeszítettünk, hogy vele együtt üdvözlünk is. A Krisztus küldetésében végzett szolgálatot emelt fővel végezzük. Nem ezt kell nekünk háttérbe szorítanunk, helyet adva mindenféle emberi rendelésnek, szokásnak, divatnak, hanem mindent ennek kell alárendelnünk. Tudjuk, hogy Isten eleve elrendelése szerint élünk és szolgálunk, és ebből, bármennyire is súlyosak a próbák, semmi sem szakíthat ki. Jézus előttünk járt mindenben, és ha benne maradunk, azon az úton járunk, amelyiken csodákat tapasztalunk, és amelyiken minden javunkra szolgál. Ámen.

A menekülő ember

Alapige: Ézsaiás 30,15–18

Bibliaviasítás: Zsoltárok 139,1–10

Ha figyelmesen olvassuk Ézsaiás prófécijának ezeket a fejezeteit, döbbenet észleljük, hogy itt sorban jó néhány fejezet egymás után Isten följajduló szavával kezdődik. „Jaj Árielnek!” – hangzik a 29. fejezet első versében, „Jaj a pártos fiaknak!” – olvassuk a 30. fejezet első versében. A 31. fejezet úgy kezdődik: „Jaj azoknak, akik Egyiptomba mennek segítségért!” Rögtön kérdezzük: mi az oka annak, hogy Isten ilyen jaj-sorozatban fakad ki? Miért jajgat ennyire Isten az ő népe fölött? Miféle veszedelem környékezi a népet? Milyen fenyegetettségben van ez a maroknyi Izráel? Amikor Ézsaiás prófétált, küszöbön volt az asszír veszedelem. Az asszír fogság volt Isten választott népének első nagy történelmi próbája, amikor tíz törzs kerül idegen uralom alá.

Ezért jajdult fel Isten. Mint ahogy feljajdult Jézus Jeruzsálem felett, sőt sírni kezdett miatta. Láttá azt a jövőendő veszedelmet, ami a küszöbön volt: Kr. u. 70-ben a római hadak földig rombolták Jeruzsálemet.

Nézzük meg, miért jajgatott Isten Ézsaiás korában Izráel fölött? Isten népe a veszedelmet érezve rossz irányba menekül. Fenyegetettségében jól észleli, hogy baj van, csak azt már nem észleli, hol lehet erre a bajra orvosságot találni. A veszedelem azért érlelődik körülötte, mert elhidegült az ő Istenétől. Egyre messzebb sodródott az élet forrásától. Minden bajunknak ez a forrása ma is. Ó, hány ember magyarázkodik, igazolva, miért nem jár a templomba, hogy nincs már semmi új a régi egyházi merev keretek között. Elég neki, ha tisztességes, becsületes életet él – gondolja –, de senki ne merjen a tyűk-szemére lépni, mert akkor rögtön kimutatja, mi lakik benne. Nem lehet eléggé hangsúlyozni azt, amit Isten is lépten-nyomon hangsúlyoz Izráelnek: jaj annak, aki Tőle elfordul. Jaj annak, aki Isten helyett Egyiptomhoz menekül segítségért. Jaj annak, aki párára ül és vágtat, azt gondolva, hogy a veszedelem elől el tud menekülni.

Nézzük csak: a bűneset óta az egész emberiség történelme nem más, mint a menekülések sorozata. Az ember, valahányszor bajban érzi magát, ösztönösen menekül. Ha rengeni kezd a föld, kimenekül a házból, mert tudja, hogy olyankor veszélyes bent maradni. Ha látja, hogy nő a víz, menekül az ember a magasabb helyekre. Ha tűzvész támad, menekül a tűz elől. Egyértelmű, hogy a veszedelem elől menekülni kell. De, kérdés, hova menekül az ember? Különösen, ha lelkileg megrendül alatta a talaj, amikor nincs békesség a szívében, amikor beteljesedik Jóel prófécijája, hogy kiszárad az öröm az emberek közül. Amikor úgy érzed, csak vonszolod magad, és nincs semmi értelme annak, hogy másnap reggel kibújj az ágyból, s ismét bedugd a nyakad a hétköznapi igájába. Ekkor hova menekülsz?

A bűneset után Ádám és Éva elmenekült és elrejtőzött Isten elől a kert fái közé. Utána az ember tornyot épített magának, aminek teteje az eget verje, de ottmaradt torzóban a Babel tornya, mintegy hirdelve, milyen neveltségessé tudja tenni magát az ember. Ezzel kapcsolatban József Attila azt mondja: „Én mondom, még nem nagy az ember, – de képzelem...” Hányszor képzeled azt, kedves testvérem, hogy minden rendben van, s ha Isten egy kicsit megpiszkálja a külső vallásos mázat, kiderül, mennyi baj van ott a mélyen. Lehet, hogy templomba jársz régóta, s még mindig nem tudsz valakinek megbocsátani. Talán elmondod minden este a Miatyánkot gépiesen, de saját szavaiddal még soha nem vallottad meg bűneidet őszintén Isten előtt. Valaki elmondta, hogy ő a Mi-

atyánkból a megbocsátásra vonatkozó mondatot kihagyja, mert ő nem tud megbocsátani. Ez fonák vallásos élet. De nem krisztusi magatartás. Ez az Istentől az önámításba menekült élet. Ezzel próbálja megnyugtatni magát. S ha bajba kerül, pótcselekvésekhez folyamodik, akárcsak Izráel, aki az asszír veszedelem elől egy másik nagyhatalomhoz, Egyiptomhoz akar menekülni. De, hogy ez a szövetség mibe kerül, azzal nem számol. A 30. rész 6. versében mondja Isten, hogy az ő népe gazdagságát és kincseit egy olyan népnek viszi, amelyik nem tud segíteni. Mennyi pénzt szór az ember szórakozásra, újabb és újabb kalandokra, jósokra, csodadoktorokra, akik csak ámítanak, becsapnak, de segítséget nem nyújtanak. Isten oltárára viszont sokan sajnálják a pénzüket vinni, idejükből, energiájukból sem szívesen adnak Isten céljaira.

Egy németországi egyházi vezető nemrég kijelentette, hogy ha abban az országban minden ember naponta egy fél órát imádkozna, az egész társadalom másként nézne ki. Rengeteg bajunk megszűnne. Vajon mi, magyarok, hogy állunk ezzel? Imádságba menekülni? – sokan úgy tartják, hogy ez a gyengék mankója. Az erősek, a magabiztos emberek nem tartják ezt fontosnak. Előre lehet jutni e nélkül is – gondolják. Csak aztán kiderül, hogy jön egy kis pénzügyi kivizsgálás, s egyik percről a másikra csúsznak a csúcsról a mélybe. A magunk erejéből valamire jutás nem egyszer pártütés Isten ellen, a becsület ellen, a másik ember ellen. S ez nagy árat követel.

A mai világ rengeteg szomorú példával szolgál arra nézve, mit jelent, amikor a csődbe jutott ember nem fordul bizalommal Isten ajánlataihoz. A tudósok is inkább kitalálnak újabb és újabb elméleteket az élet keletkezésére nézve. Vagy a társadalom működtetésére nézve jöttek az újabb és újabb elméletek. Sok bajt és fájdalmat zúdítottak ezek is reánk. Mennyi ember lesz manapság a család áldozatává!

József Attila húszévesen azt írta: „Húsz esztendőm hatalom, / húsz esztendőm eladom. / Hogyha nem kell senkinek, / hát az ördög veszi meg.” Ilyen fellengzősen kacérkodott húszévesen az ördöggel, aki nemsokára benyújtotta a számlát neki. Tudjuk, 32 évesen öngyilkos lett ez a neves költő. Ugyanő írta élete utolsó hónapjaiban: „Jaj, szeressetek szilajon, / hessentsétek el nagy bajom. / Rácsok közt, mint a majom, / vicsorgok és ugrándozom, / mert semmit nem hiszek, / s nagyon félek a büntetéstől.” Igen, ide juthat az olyan ember, aki könnyen kacérkodik idegen megoldási kísérletekkel. Aki Asszíria elől Egyiptomba menekül, ahelyett, hogy az élő Istenhez meneküljön. Aki paripára ül és vágtat, gondolva, hogy az majd idejében elmenekíti a veszedelem elől és szilárd talajon köthet ki. Csakhogy ez nem működik.

Nézzük meg, hány ember kapaszkodik, kiált akkor, amikor már süllyed alatta minden, amikor menekülni szeretne, de már arra sincs ereje. Végül menthetetlenül benyeli a mocsár azt az embert, aki nem talált rá idejében a kegyelemre. Aki nem kereste meg azt az Istent, aki a megmaradás feltételeiről így szól: „megtérve és megnyugodva megmaradhattatok volna, csöndességben és reménységben erősségetek lett volna, de ti nem akartátok”. (15.)

Ez lenne az isteni megoldás. Mert fenyegetett világban élünk. Nem csak a környezetszennyezés, a globális felmelegedés, vagy a nyersanyagkészlet kifogyása és a madárinfluenza fenyeget minket, de a lelki fertőzések sokasága még veszedelmesebb. Mert, amikor már mindenre rátelepszik a közöny pora, ami megfojtja a lelket, amikor már minden mindegy s rezignáltan föladja az ember a küzdelmet, akkor már valóban itt a vég. Nagy kérdés, hogy ilyenkor figyel-e a bajban levő ember arra az isteni ajánlatra, ami örökérvényűen hangzik. Ézsaiás korában, de Jézus által is hangzott, s ma is hangzik: „Megtérve és megnyugodva megmaradhattatok volna.”

Meg kell térni és akkor jön a megnyugvás. Odafordulni teljes szívvel ahhoz az Istenhez, aki békességet és megnyugvást kínál, aki csendességre juttatja a háborgó szívet.

Aki reménységben erősít meg, – ahogy alapigénkben olvassuk. Mert reménység nélkül egy percig sem érdemes élni. A Krisztusba vetett reménységet, az örök élet hitét akarja megerősíteni benned és bennem, hogy így legyen igazi csöndességben eltelő életünk.

„De ti nem akartátok!” – panaszkodik Isten a népre. Az Egyiptomba menekülés, az emberi utak kipróbálása helyett, a bizonytalan falhasadékhoz való támaszkodás helyett ajánlja Isten a megtérést. Az Istenhez fordulás helyett a nép neki hátat fordítva lóra ül és fut. Eszembe jut egy atyafi, akit többször hívtunk a Krisztus népének megtartó közösségébe. Ő mindig kisurrant valamilyen indoklással az ilyen hívások elől. Most reccseg-ropog a düledező házassága. „Ti nem akartátok!” – mondja ilyenkor Isten. Azt mondtátok, hogy lóra ülven futunk és gyors paripán elvágatunk. A mai emberre hatványozottan jellemző a futás, a vágatás. Nem csak azért, mert egyre gyorsabb közlekedési eszközeink vannak, hanem azért, mert az ember nem tud megállni. Fél a csendtől, ami-ben megszólal a lelkiismeret.

Mostanában olvastam egy könyvet, ahol egy asszony írja le, miként bántalmazták gyermekkorában szexuálisan. Éveken át nem tudta, még felnőtt korában sem, honnan van benne az állandó nyugtalanság, miért van állandó lázas tevékenységi ingere, miért nem bírja a csendet. A későbbi gyógyulása rendjén derült ki, hogy mindez visszavezet-hető arra a gyermekkori traumára, amit a bántalmazás idején élt meg. Amikor Istenben lelki békességre jutott és meg tudott bocsátani az egykori bántalmazójának, akkor egye-nesedett ki az élete és nyugodott meg.

Nem véletlen hát az, hogy Isten ezekben az ézsaiási fejezetekben mindegyre föl-jajdul. A 20. rész 4–5. verseiben ezt olvashatjuk: „Úgy viszi el Asszíria királya Egyiptom foglyait... ruha és saru nélkül és mezítelen alféllal, Egyiptomnak gyalázatára... s megret-tennek és megszégyenülnek... Egyiptom miatt, amelyben dicsekedtek.” Megszégyenül-ten tapasztalja majd Izráel, hogy az általa jónak gondolt támaszt, Egyiptomot is leigazza Asszíria, s nem menekülhet meg.

Az Ézsaiás 28,16-ban olvassuk: „Így szól az Úr Isten: Ímé, Sionban egy követ tet-tem le, egy próbakövet, drága szegletkövet, erős alappal. Aki benne hisz, az nem fut.” Ez az Isten által ajánlott megoldás. Minden emberi szándék, minden hiábavaló próbál-kozás helyett, minden külső gyenge támasz helyett ad Isten egy olyan alapkövet, egy élő fundamentumot, amire építeni lehet. Mi tudjuk, hogy ez az alapkő nem más, mint Jézus Krisztus, aki meg nem rendül. Ez az alap kibírta a történelem sok gyalázatos tá-madását, nem lehetett aláásni. Ezért, aki Benne hisz, az nem fut el idegen irányba, az nem vergődik tovább nyugtalan szívvel. A benne hívő ember rendszeresen belép az ő csendjébe, mert rájött arra, amire a 139. zsoltár írja, hogy Isten orcája elől nem mene-külhet el.

Hová is menekülhetnénk mi, akár büntudatunk szorításában is az ítéző Isten elől? Alapigénk záró sorában olvassuk: „Mert az ítélet Istene az Úr, boldogok mindazok, akik őt szolgálják.” Boldogok mindazok, akik hozzá menekülnek. Hová is menekülhet-nénk mi az ítélet Istene elől? Nyilván ugyanehhez az Istenhez, aki egyben a kegyelem Istene is. Mert Jézusban úgy mutatkozik be, mint a bűnöst keblére ölelő kegyelmes atya. Hová menekülhetett a tékozló fiú a disznók vályujától? Ugyanahhoz az atyjához, akinek korábban csúnyán hátat fordított. Tudta ugyanis, hogy atyjánál a bűnbánó fiú bocsánatot nyerhet.

Alapigénk ezért zárul ezzel a verssel: „Azért vár az Úr, hogy könyörtüljön rajtatok, és azért felséges ő, hogy megkegyelmezzon nektek... Boldogok mindazok, akik őt szol-gálják.” (18.) Ámen.

Prédikációk reformáció nagyhetére

Bustya Dezső
Marosvásárhely

A királyi vendégség

Máté 22,1–14

1. Menyegzőre hívogatás

Alapige: Máté 22,1–3

Kedves testvéreim! Isten kegyelméből újra szent vendégségre készülhetünk. Az úrvacsora nem vallásos ceremónia, hanem földi jegyek által lelkünknek Krisztussal való táplálkozása. A keresztyén élethez elmaradhatatlanul szükségesnek tartjuk; és semmiképpen sem írásszerű a jehovisták gyakorlata, akik nem úrvacsoráznak. Jézus maga mondja: Ha nem eszitek az Emberfiának testét, és nem isszátok az ő véré, nincs élet ti bennetek. Az étvágytalan gyermek nem fejlődik egészséges felnőtté. Így van ez a lelki életben is. Ezért öröm, ezért pótolhatatlan számunkra az úrvacsora közössége.

Újra egy összefüggő történetet kerestem, hogy az vezessen bennünket az úrvacsorához készülés útján. Így adta Isten elémbe a királyi menyegző, másképpen a nagy vendégség történetét. Éppen mint az úrvacsorában, ebben a példázatban is vendégségről van szó. Ennek a vendégségnek is van gazdája, vannak hívogatók és meghívottak. A mai alkalommal ezekre a szereplőkre figyeljünk. Az igében hallunk egy végtelenül jószágos királyról, aztán hallunk feladatukat híven betöltő, engedelmes szolgálókról, és végül hallunk megkeményedett szívű, engedetlen meghívottokról. Ezeket a szereplőkön keresztül mennyei Atyánk közli velünk, hogy

- a) a mennyeknek országa hasonló a királyhoz, aki fiának menyegzőt szerez;
- b) elküldi *szolgáit*, hogy meghívják a menyegzőbe a hivatalosokat; míg
- c) a *hivatalosok* nem fogadják el a meghívást.

Kérjük Isten Szentlelkét, hogy ma és minden további alkalommal megérthessük az igéből személyesen nekünk szóló üzenetet.

1. „Hasonló a mennyek országa egy királyhoz, aki menyegzőt készített a fiának.” (2.) Testvérek, ne hagyjuk figyelmen kívül az igének egyetlen szavát sem. Sokszor azért értjük félre a Szentírás üzenetét, mert ami benne hasonlat, azt betű szerinti értelemben vesszük, amit pedig betű szerint kellene értenünk, arról nagyvonalúan azt mondjuk, hogy ez „lelki értelemben véve” igaz. Nos, Jézus itt ezt mondja: a mennyek országa *hasonló*. A földi viszonyok ismeretében jól el tudjuk képzelni, hogy egy országnak földrajzi határai vannak, kiterjedése van, aztán van királya és királynéja, akik házasságban élnek, gyermekeik születnek. Aztán a királyfi megházasodik, a királykisasszonyt férjhez adják, és hetedhét országra szóló lakodalmat csapnak. Ezt a földi, jól ismert képet nem vihetjük át minden további nélkül a mennyek országára. A földi uralkodók születnek és meghalnak, a megürült trónra más kerül, és más királyi homlok hordozza a koronát. A mennyek országának királya kezdettől van, és örökkévaló. Más ország ez, mint a földiek, mások a törvényei is. A földön házasodnak és férjhez mennek; a mennyek országában nem házasodnak, férjhez sem mennek, hanem olyanok lesznek, mint az angyalok. Vendégségre ott nem lesz szükség, hiszen Isten országa nem evés, nem ivás, hanem szeretet, békesség és Szentlélek általi öröm. Mindezt az Újtestamentumból, és kiváltképpen Jézus tanításából tudjuk.

Hasonló, tehát itt képről van szó. Ha érteni akarjuk az ígét, a képet be kell helyettesítenünk a valósággal. A mennyek országának örökkévaló királya maga Isten. Az ő egyszülött Fia: Jézus Krisztus. A menyegző a földön örvendetes dolog. A mennyek országában az üdvösség képe. A király menyegzőt szerez = Isten örök üdvösséget készít az Ő Fia által. Ha bünt gyűlölő szentsége, igazsága szerint cselekednék, úgy ítéletet és halált kellene készítenie. De mivel a Mennyei Király nemcsak szent ÚR, de szerető Atya is; nemcsak igazságosan ítélő Isten, de rajtunk könyörülő, irgalmas Édesapa is, ezért menyegzőt készít. Olyan örömet és boldogságot, amilyent soha szem nem látott, fül nem hallott, sem emberi szív soha meg nem gondolt. Ezért ábrázolja úgy a Jelenések könyve is az üdvösség kezdetét, mint egy lakodalmat. A Bárány menyegzője ez; azok a boldogok, akik azon részt vesznek. Itt, a földön pedig ennek a királyi menyegzőnek előképe, sőt: előlege az úri szent vacsora. Ezért olyan drága ez nekünk.

2. A mennyek országának királya „elküldte szolgálait, hogy hívják össze a meghívottakat a menyegzőre”. Ahol a király nem zsarnok, nem önkényuralkodó, ott a szolgálak sem lehetnek henyélő, csak kényszerből engedelmeskedő, vagy lázadó, engedetlen szolgálak. Boldogok; örömeikre szolgál, hogy ők ilyen hasonlíthatatlanul jó, szerető szívű királyt szolgálhatnak. A régiiek így mondták: Istennek szolgálni: szabadság. „A bűn szolgálója gyáva rab, az Istené szabad.”

Kik ezek a szolgálak? A Bibliában úgy találjuk, hogy először a *próféták* voltak a Mennyei Király szolgálai. Semmit sem cselekszik az én Uram, az ÚR, amíg meg nem jelenti az ő szolgálainak, a prófétáknak, olvassuk. Kivételesen köztük is volt engedetlen. Ismerjük például Jónás történetét. De tudjuk, hogy Isten még az engedetlen szolgáláról sem veszi le a kezét; a nagy lecke után, másodszor már Jónás is vállalja a küldetést, és nem remélt eredménnyel szolgál Ninivében.

Aztán ismerjük az újtestamentumi szolgálakat is, az *apostolokat*. Noha ezek sem voltak tökéletes emberek, hiszen köztük volt Júdás is, az áruló; meg tudunk Tamás kételkedéséről, Péter tagadásáról, a Zebedeus-fiak nagyravágyásáról. Mégis Jézus Krisztus követői voltak, akiket ő mindenüvé előreküldött, ahová maga is el akart menni. Szolgálak továbbá az *igehirdetők* is. Nem maguktól szólnak, hanem a rájuk bízott üzenetet szólnak. Az ő Urukak üzenetét.

A szolgálak hívogatnak a menyegzőbe. Aki ezt a szolgálatot végzi, az valamiképpen mind a Mennyei Király szolgálója. Te is azzá lehetsz, hiszen te is úgy jöttél, hogy valaki hívogatott és a hívás által megérezted a mennyek országa Királyának a vonzását. Aki megérzi, hogy jó az ÚR, az nem is tehet mást. Megfogjuk szeretteink: gyermekeink, barátaink, ismerőseink kezét és elmondjuk: itt találtam lelki javakat, éhségemre és szomszúságomra megelégtetést; jöjj te is, és örvendezzél velem együtt a mennyek országának a javaiban!

3. Azt gondolnánk, hogy aki hall a mennyek országa Királyának a szeretetéről, az nagy ajándékként fogadja, hogy ennek a Királynak a közelébe kerülhet. Akikhez a szolgálakon keresztül eljut a hívogatás, boldog örömmel jönnek a Király asztalához. – És íme, itt vesz ez a jól indult történet szomorú fordulatot: a meghívottak ugyanis „nem akartak elmenni”. Hogy is lehetséges ez?

Testvérek, mintegy két évtizede itt szolgálók köztetek, és sok mindent megértem ez alatt a két évtized alatt. Két vagy három alkalommal megfordultam minden tömbházban és magánházban, és majdnem minden református családnál. És hívogattam. S milyen sokan vannak, akik sohasem válaszoltak erre a hívásra. Esetleg kiegyenlítik az egyházfenntartói járulékot, de hogy itt legyenek az istentiszteleten, az úrasztalánál, azt már nem!

Hívogatunk nemcsak élőszóban, de sokszor írásban is. Hívjuk a hatesztendő gyermekeket, hogy amikor elindulnak az iskolapad felé, jöjjenek el a vallásórákra is. Az iskolapadba beülnek, azt a szülők szükségesnek tartják, de már a vallásórákra nem feltétlenül küldik őket; úgy gondolják, az nem olyan fontos, abból nem buktatják meg. Pedig a gyermek kereszttelésekor valami nagyon komoly fogadalmat tettek erre nézve. Hívogatjuk két, sőt három alkalommal is a 12, 13, 14 éveseket konfirmálni; és sok serdülőre is az áll, ami az igében van: nem akarnak eljönni! A szülő se nagyon biztatja erre őket. Majd ha időlegesen, menyasszony lesz. Akkor aztán jön valamelyik édesanya, hogy a jövő szombaton lenne az esküvő: csak hogy van egy kis probléma, a fiam/leányom tetszik tudni, nem konfirmált, hát tessék ezt addig valahogy elintézni...

Sorolhatnám tovább a szomorú, valós eseteket. A szolgálk hívogatnak, de a meghívottak nem akarnak eljönni. Valahol Ázsiában, Afrikában színes bőrű testvéreink ujjongó örömmel fogadják az Isten országáról szóló evangéliumot, nekünk meg nem kell. Nem vonz a királyi vendégség, nem éhezünk, szomjazzuk az ÚR asztala vendégségét. Csodálkozunk, ha az eredmény az, hogy „nincs élet tibenetek”? Csak látszat-szerinti, rész szerint való életet élünk, mert visszautasítjuk a lelkünknek rendelt táplálékot. Testvérek, most még szól a hívogató szó. Egy egész héten át. Halld meg, és ne állj ellent neki. Ámen.

2. Hálátlan hivatalosak

Alapige: Máté 22,4-6

Jézus Krisztus képszerűen beszél bűnbánati heti igénkben a mennyek országáról. Elmondja, hogy a mennyek országának Királya van, s a királynak van egy fia, s a királyapa pedig menyegzőt készít királyi fiának, és erre a menyegzőre sokan meghívást nyerne. Tegnap a képet behelyettesítve megértettük, hogy Isten a Mennyei Király, az ő egyszülött Fia pedig Jézus Krisztus. Az örökkévaló Király, igazsága és szentsége szerint ítéletet és halált készített volna, de irgalma és nagy szeretete szerint menyegzőt készített. Erre a lakodalmi ünnepségre mi mindannyian hivatalosak vagyunk, és ennek a menyegzői örömmel földi képe, elővétele az úrvacsora, amire készülünk.

A példázat folytatásából kiderül, hogy mi jellemzi a történet szereplőit. A menyegzőt készítő király végtelenül jószákos, a meghívásokat hírüladó szolgálk engedelmesek, míg a meghívottak hálátlanok. Visszautasítják a meghívást. Ma főként ezekről lesz szó. Címként azt írhatnánk mai igehirdetésünk fölé, hogy „hálátlan hivatalosak”.

Nézzük meg közelebbről: kik ezek a hivatalosak? Fogalmazhatnánk így is: Van-e olyan is, aki nem hivatalos? Erre a kérdésre majd az utolsó estén részletesen visszatérünk. Egyelőre annyit, hogy Bibliánk azt mondja: mindenki hivatalos, kivétel nélkül. Isten azt akarja, hogy az üdvösség ígérete minden emberhez eljusson. Minden istentiszteletünkön elhangzik a „kis evangélium”: „Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3, 16) Vagyis, minden ember hivatalos a királyi vendégségre. Lukács evangélista, aki ezt a példázatot szintén megörökítette, azt írja, hogy az egykori gazda „nagy vacsorát készített, és sok vendéget hívott meg” (Lk 14,16). Az üdvösségre elhívottak száma nem korlátozott. Féltremagyarazzák az Írást azok, akik azt mondják, hogy a mennyben csak 144 000 lélek számára van hely. Szó sincs róla! Jézus azt mondja: Az én Atyámnak házában sok lakóhely van, ha nem így volna, megmondtam volna nektek! Testvérek, én inkább Jézusnak hiszek, mint a szegény, megtévesztett jehovistáknak. Íme, ez a példázat is arra mutat, hogy aki a királyi menyegzőből kimarad, az nem a király szűkkeblősége miatt marad ki, hanem saját engedetlenségéből. Ma különösképpen a kétféle cselek-

vésre figyeljünk: arra, hogy mit tesz a menyegzőt készítő király és mit tesznek a háládatlan, keményszívű, gögös meghívottak.

1. Mit tesz a király? Íme, visszatérnek a menyegzőbe hívogató szolgák, és mindenki hozza a nemleges választ. Uram, átadtam a te meghívásodat, de az illető nem akar eljönni! Most mit tennél te a királynak a helyében, vagy mit tennék én? Mi bizonyára halálos sértésnek vennénk a visszautasítást. Bizonyára nincs is fájdalmasabb érzés, mint a visszautasított szeretet. Öreg, megfáradt szülők gyakran tapasztalják ezt. Mennyi mindent nyújtanának, adnának, és nincs, aki elfogadja! Valami gyötrelmes érzés a felajánlott és megtiport szív; az odakínált és visszautasított szeretet!

A Mennyei Király azonban nem veszi így a szívére a visszautasítást, nem sértődik meg. Hanem mit cselekszik? Újabb kísérletet tesz: „Ekkor más szolgákat küldött...” Hátha a hívogató végző szolgák valamit elrontottak? És tényleg úgy van, Isten ügye sokszor miattunk, méltatlan, alkalmatlan szolgák miatt kerül veszélybe. Az emberek a Királyt nem látják, csak a szolgát. És a szolgáról ítélik meg az őt küldő Királyt is. Nos, ne legyen ebben hiba: a Királynak más szolgálói is vannak, most ezekből küld hívogatókat. Az Ószövetség szolgálói a Törvény szigorával hívogattak, az újtestamentumi szolgák pedig az evangéliummal, az örömmel. És a gögös szívű hivatalosak sem azokra, sem ezekre nem hallgatnak.

Pedig milyen kedvesen hangzik a meghívás: „Mondjátok meg a meghívottaknak: Íme, elkészítettem az ebédet, ökreim és hizott állataim levágva, és minden készen van: Jöjjetek a menyegzőre!” (4.) Minden készen van. Ne hozzatok semmit, csak ti magatok jöjjetek! A tulkok és hizott állatok a Biblia emberének kívánatosak voltak. Kimondhatatlanul gazdag ez a vendégség, igen kívánatos. Annál bántóbb annak visszautasítása, semmibe vevése.

Az Úrasztalához való hívogató ugyanilyen kedves. A Király itt is ezt mondja: készen van minden. A mi húsvéti bárányunk, a Krisztus, immár megöletett. A Mennyei Király büngyülő haragját immár kiengesztelte. Megkegyelmezettek, a Király asztalánál szívesen látottak vagyunk. Az egyszülött Fiú, a meghalt és feltámadott Közbenjáró önmagát kínálja nekünk ennél az asztalnál: az ő teste bizony étel, és az ő vére bizony ital. Krisztusban részesülünk, ő, mint a mi fejünk, táplálja testének tagjait, vagyis bennünket. Hát lehet ezt a kegyelmet, ezt a megmagyarázhatatlan szeretetet visszautasítani?

2. A példázat tragikus fordulata – és ez a mi életünk tragikumája is – azt mutatja, hogy lehet. Ezt olvastuk: „De azok, mit sem törődve ezzel, elmentek: az egyik a földjére, a másik a kereskedésébe.” (5.) Nem mirőlunk van itt szó, Testvérek?

Néhány évvel ezelőtt a hívogatókra ilyen válaszokat kaptam: Nálunk vasárnap is be kell menni dolgozni. Nincs se hétköznapi, se vasárnapunk; se karácsony, se húsvét, minden nap munkanap! Most hirtelen eljutottunk az ötnapos munkahéthez; szabad a szombatunk is, nemcsak a vasárnapunk. Volna tehát egy napunk az elmaradt házi munkáink végzésére, és megvolna a vasárnapunk is, a lelkünk táplálására. De élünk-e a megnyert lehetőséggel? Többen járnak-e templomba, mint azelőtt? Sajnos, inkább kevesebben. Az emberek ma is mennek, egyik a szántóföldjére, a másik a kereskedésébe. Pontosan, mint a példázatban! Heti két szabadnapunk van – az egy szükséges dologra még sincs idő. Mintha mindenki most, azonnal akarna meggazdagodni! Őt nap a munkahelyen, az üzemben, az irodában, az iskolában, aztán szaladás a visszakapott földekre ültetni, kapálni, termést betakarítani. Mintha lehetne ezt a végtelenségig csinálni. Van egy munkahelyünk, de hát az keresetnek nem elég, kell még valami hozzá. Vállalkozunk hát, nyissunk üzletet, menjünk a magunk kereskedésébe! De meddig? A kereskedés csak ott megy folyamatosan, ahol az elfogyott árut újra meg újra megtermelik. Csúppán bizományi üzletre, kereskedésre alapozni hosszú távon nem lehet!

És miközben a magunk szántóföldjét járjuk, s a magunk kereskedésében forgoló-
dunk: egyre inkább a földiek kötnek le és kötnek meg bennünket. Úgy odatapadunk a
földiekhez, hogy se időnk, se energiánk, se érdeklődésünk nem marad a mennyeiek, az
örökkévalók iránt.

3. Ez történt a példázatbeli hivatalosakkal is. Csak a szántóföld, csak a kereskedés,
csak a pénz, a haszon, az üzlet, a nyereség! Úgy beleveszett ebbe az életük, hogy más-
ról se akartak hallani vagy tudni. A Király pedig küldi egyre-másra a szolgálkat: most
hagyjátok egy kicsit a földet, az üzletet, a pénzt; gyertek a menyegzőbe, hiszen minden
kész! Már terhemre van az örökös hívogatás. És valami szörnyű dolog történik:
„...megragadták szolgálait, bántalmazták és megölték őket” (6.) Bántalmazás, gúny, testi
sértés és végül ölés! Most már járhatunk a magunk esze útján, senki sem háborgat többé
a menyegzői hívogatással!

Testvérek, ez mind megtörtént a Király szolgáljaival. Az ótestamentumi próféták közül
többet kigúnyoltak, bántalmaztak, s voltak mártír-próféták is, akiket megöltek. Ezekről
nyíltan beszél az ÚR Jézus az evangéliumban. Nem különbözött ettől az újszövetségi
szolgák sorsa sem. Pál apostolról azt olvassuk, hogy egyenesen a szenvedés útjára vá-
lasztja ki őt az ÚR: Én megmutatom neki, hogy mennyit kell az én nevemért szenvedni!
(ApCsel 9) És Pál csakugyan sokat szenvedett az Úrért és az evangéliumért.

De a prófétákon és apostolokon túl nézzünk Krisztus Urunkra. Ő az igazi szenvedő
Isten Szolgája ebben a világban. Az úrvacsora jegyei nem mások, mint az ő szenvedésé-
nek a jegyei. A kenyér az ő teste, amely a mi bűneink miatt töretett meg, a bor az ő vé-
re, amely a mi bűneink bocsánatára ontatott ki a kereszten. És tudjátok, milyen kegyel-
mes a Mennyei Király? A mennyek országának Királya az ő Fiának szenvedését és ha-
lálát is javunkra fordította. Aki hittel járul a királyi vendégség asztalához, megkegyel-
mezett bűnösként, az életet nyer. Lágyljjon meg végre a szíved és fogadd el a meghí-
vást! Ámen.

3. Jogos ítélet

Alapige: Máté 22,7-8

Krisztus Urunk példázata a királyi menyegzőről olyan nagyon szépen indult. Lako-
dalom készül, szolgálk sűrűnnek-forognak, megtisztelő meghívásokat közvetítenek. De
a történet rövidesen szomorúra, aztán meg éppen tragikusra fordul.

Eddig háromféle szereplőn keresztül hallottuk az ige üzenetét. Prédikált nekünk a
király a maga végtelen jóságával, ajándékozó szeretetével, hosszútűrésével. Ilyen király
nincs is a földön; ilyen csak a mennyek országának Királya lehet. Aztán prédikáltak a
szolgák: a maguk szótlán engedelmisségével, ahogyan megbízásukat teljesítették. És
végül hírt kaptunk a hivatalosakon át is: szomorú, elriasztó híradást. Példájuk tulajdon-
képpen ellenpélda számunkra: ne járjunk útjukon, ne cselekedjünk az ő cselekedeteik
szerint!

A meghívottak hármasságát követték el. Először: semmibe vették a király
jóságát, a megtisztelő lakodalmi meghívást. A szolgálk átadták a király üzenetét, de a hi-
vatalosak csak legyintettek. Eszükben sem volt zavartatni magukat, kizökkenni a meg-
szokott életvitelből. Aztán a király más szolgálkat is küldött hozzájuk, még kedvesebb
üzenettel. Ezeknek még rútabb választ adtak. Folytatták megszokott programjukat; el-
mentek, egyik a földjére, a másik a kereskedésébe. Csak a haszon, a pénz, a megfogható
jövedelem érdekelte őket. S aztán jött a legszomorúbb: a kedves meghívást közvetítő
szolgálkat nemcsak kigúnyolták, de bántalmazták, sőt meg is ölték őket.

Joggal kérdezzük: mit cselekszik ezek után a király? Bizonyára ismerjük a gonosz szőlőmunkások példázatát. Abban is arról van szó, hogy a szőlő gazdája hiába várja a munkásoktól a termésből neki járó részt. A szolgálkat, akiket a gazda a termésért küld, bántalmazza, sőt: némelyeket közülük meg is ölnek. Végül a gazda egyetlen fiát küldi a szőlőmunkásokhoz: A fiamat talán meg fogják becsülni! De a munkások a fiút látva arra gondolnak, hogy meghalt a gazda. Ímhol jön az örökös. Ha ő sem lesz, birtokba vehetjük a szőlőt, egészen csak a miénk lesz az. Nos, öljük meg őt, tanácskoznak. És véghez is viszik gonosz tervüket! Mit cselekszik a szőlő gazdája ezekkel a szőlőművesekkel? Mint gonoszokat, gonoszul elveszti őket, a szőlőt pedig kiadja más munkásoknak, akik beadják majd a gyümölcsöt annak idejében. Így olvassuk ezt a másik példázatot itt, a Máté evangéliumában, pontosan a nagy vendégség példázata előtt.

Nos, mit cselekszik a Mennyei Király a nagy vendégséget semmibe vevő, a küldetésben járó szolgálkával kegyetlenül elbánó hivatalosokkal? Mai igénk a Király hármasságáról beszél: értesült a történetekről; hadakat küld a gonosz gyilkosok ellen és elveszti azokat, városaikat pedig fölégeti; végül megállapítja, hogy a hivatalosak méltatlannak bizonyultak. Ezekről szeretnék részletesebben beszélni.

1. „Ekkor a király haragra gerjedt...” (7.) Testvérek, ez az, amivel a legtöbb ember nem számol. Ki az, aki minden gondolatnál, szónál, cselekedetnél azt tartaná szem előtt, hogy mit szól ehhez Isten? Emberek véleményére még csak adunk, de Istenére nem. Az emberek véleménye valamilyen formában eljut hozzánk, de Isten gyakran úgy tesz, mintha hallgatna. Egy idő után el is felejtjük azt, hogy Isten mindent lát, mindenről tud, és mindent számon tart. És mindenért felelősségre von! Úgy élünk, hogy amit az emberek nem fednek fel az életünkben, azt „megúsztuk” Az végképpen rejtve marad. Ki az, aki arra gondolna, hogy emberek esetleg nem fogják számon kérni ezt vagy amazt a gonoszságunkat, de számon kéri egykor azt Isten?!

És ha már itt tartunk, hadd kérdezzem meg: milyen a mi istenfélelmünk, milyen egyáltalán a mi Istenbe vetett hitünk? Gyanítom, hogy a legtöbb ún. „vallásos” embernek hite nem több az ördögök hiténél, vagy még olyan sincs. „Te hiszed, hogy egy az Isten: jól teszed, az ördögök is hiszik és rettegnek.” (Jak 2,19) Sok ember úgy hisz (vagy gondolja magáról, hogy ő hisz), hogy nem érzi ezt az idvességes rettegést. Nem érzi az Isten előtt állás felelősségét. Lehet akkor ezt egyáltalán hitnek nevezni? A hittel együtt jár e felelősségérzet. Már az ifjúnak is tudnia kell, hogy szabad neki örvendezni ifjúságában, járnia kívánságai szerint; de tudnia kell azt is, hogy Isten mindenért számadásra vonja. A hívő embernek úgy kellene élnie, hogy mindig számoljon azzal: Isten minden gondolatomat, beszédemet, tetteimet tudja és megítéli!

A Mennyei Király nemcsak értesül a visszautasított szeretetről, a hívogató szolgálk meggyilkolásáról, hanem lelkében felindul, haragra gerjed. Testvérek, Isten kegyelmével, áldásával számolunk, mintha mi sem volna természetesebb annál, hogy Isten megáldjon bennünket. Ki az, aki számol a mennyei Király haragjával? Ki gondol arra, hogy ebből mi következhet?

2. Megtudjuk a továbbiakban: „...elküldte seregeit, és elpusztította ezeket a gyilkosokat, városukat pedig felégette.” A királynak nemcsak küldetésükben híven eljáró szolgálái vannak, hanem büntető egysége, hadserege is van. Ugyanezt tudjuk Istenről, az örökkévaló Királyról. Nemcsak prófétái, apostolai, igehirdető szolgálái vannak, hanem büntetőeszközei is. Ezek okozzák például Sodoma és Gomora elpusztítását. Istennek vannak mennyei seregei; ő a Seregek Ura. Bünt büntető haragjának különféle eszközei vannak.

Amikor Izráel népének vétke megsokasodott, Isten az ő haragjában kiszolgáltatta választottait egy-egy idegen népnek, szolgálásra. Ilyen esetekről olvassuk a Bírák könyvé-

ben. Izráel szolgált a midianitáknak, a filiszteusoknak, és más pogány népeknek. Aztán évszázadok múltán jött Asszíria, és véget vetett Izráel királyságának. Asszíria is eszköze volt Isten büntető haragjának; „haragom botja”, így nevezi őt az ÚR. Júda országával pedig Nabukodonozor és a babiloni sereg végez: jön a 70 éves babiloni fogság. Isten kegyelmét nem lehet büntetlenül visszautasítani, s az ő akarata ellen vétkezni!

És mi történik az Újszövetség idején? Isten megszülte Fiát, Jézus Krisztust nem fogadja el a zsidó nép. Visszautasítja, és keresztre feszítve megöli. Mi lesz a következmény? Mi lesz Istennek a válasza erre a gonoszságra? Az, hogy a megöletett és feltámasztott Krisztus szavai beteljesednek ezen a népen. Krisztus után 70-ben a római légiók felvonulnak Jeruzsálem, a megerősített város ellen. Falait lerombolják, maga a csodálatos szépségű templom is tűz martaléka lesz. A zsidó nép pedig rövidesen szétszóródik a világ minden tája felé. Az történik meg, amit ebben a példázatban olvasunk: a király elküldi hadait, a bűnösöket elveszti és városait felégeti...

Ez történt a zsidósággal, Izráellel, az Ószövetség választott népével, tudjuk. No de mi keresztyének vagyunk! Testvérek, pusztán az egykor homlokunkra hullott keresztvíz nem ment meg minket, ha nem élünk keresztyénekhez méltó életet. Krisztus Urunk figyelmeztetése mihozzánk is szól: „Ha meg nem tértek, mindnyájan ugyanúgy vesztek el.” (Lk 13, 5)

3. A hálátlan hivatalosakon végbement a jogos és igazságos ítélet. Mi következhet még? A király elmondja a szolgálknak a tényállást: „A menyegző ugyan kész, de a meghívottak nem voltak rá méltók.” (8.) Mi történik most? Kárbavész a fáradság, kutyák eledelévé lesznek-e a levágott hizott tulkok és egyéb finomságok? Nem, a hivatalosak helyét mások fogják elfoglalni. De erről majd holnap hallunk.

Maradjunk meg egyelőre a mai ige megállapításánál: Vannak meghívottak, akik méltatlannak bizonyulnak. Mit mond ez nekünk? Az úrasztalánál is hallunk ehhez hasonlót: Gondolja meg azért magát az ember, és úgy egyék ebből a kenyérből és úgy igyék ebből a pohárból. Mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik önmagának, mivelhogy nem becsüli meg az Úrnak testét! Ki a méltó az úrvacsorára és ki a méltatlan?

Testvérek, nem csak távolmaradásunkkal lehet visszautasítani a Mennyei Király jószágát, megtörténhet az ennél az asztalnál is. Ha valaki úgy gondolja, emelt fővel járhat, őt nem vádolják elkövetett bűnei, mulasztásai, titkolt gonosz vágyai és indulatai, könnyelműen kimondott szavai, ő méltó az üdvösségre, az örök életre: az tulajdonképpen visszautasítja a kegyelmet! Mert a kegyelemre nem a büntelennek, hanem éppen a bűnösnek van szüksége. Az úrvacsora a hívő bűnösök vendégsége. Azoké, akik megrendülten gondolnak arra, hogy kárhozatot és halált érdemelnénk, és íme, életet és üdvösséget készített nekünk az Isten! Én semmit se hozhatok ebbe a vendégségbe, csak a nyomorult életemet; semmivel sem járulhatok hozzá a szent vendégséghez. Koldusként, szegény nyomorultként jövök, hogy itt mennyei gazdagságban részesüljek. Ki méltó vendége az úrasztalának? Az, aki magát méltatlannak vallja, „a bűnösök közül első vagyok én!” Aki ezzel a bűnbánattal járul a kegyelem asztalához, életet és üdvösséget nyer. Ámen.

4. Mindenki bejöhet

Alapige: Máté 22,9–10

Addig jutottunk a királyi menyegző történetében, hogy a vendégségre hivatalosak nem voltak méltók. Visszautasították a király jószágát, nagylelkűségét. A hívogató szolgálkat bántalmazták, sőt, azok gyilkosává lettek. Ezért a király jogos és igazságos bosszút állt rajtuk: elpusztította őket, városukat pedig fölégette. De mi lesz az elkészült lakomával? Megtudjuk a mai igéből. A király szolgálai új parancsot kapnak. Ennek lé-

nyege: a lakodalmas ház nem maradhat üresen. El kell menni a forgalmas utakra, ahol sok ember jár, és mindenkit be kell hívni a menyegzőbe. A szolgálk eleget tesznek a kapott feladatnak és megtelik a lakodalmas ház vendégekkel. Ennyi az ige, most halljuk meg a belőle hozzánk szóló üzenetet.

1. A király parancsa így hangzik: „Menjetez tehát a keresztutakra, és akit csak találtok, hívjátok el a menyegzőre.” (9.) Az útkeresztveződések abban a régi időben is tulajdonképpen forgalmi csomópontok voltak. Az utas ilyen helyen megáll és tájékozódik: Merre kell tovább mennem? Eddig egyenesen előre tartottam. A keresztút jobbra és balra is lehetőséget kínál. Érthető, hogy a keresztutaknál több emberrel lehet találkozni, mint az egy irányban haladó úton.

A templomok többnyire az útkeresztveződéseknél állnak. Ezek a helyeken a keresztutak teret formálnak, és a tér közepén áll az Isten háza. Miért ide építik a templomokat? Mert az utat tudakozó ember itt találja meg a választ a kérdésre: merre menjek tovább? Melyik a helyes út? Isten gyermekeinek ma is oda kell állniuk az utak keresztveződéséhez, és utat mutatniuk a tanácstalan embereknek. Ezt akkor tesszük igazán, ha szóval és magatartással egyaránt Krisztusra tudunk mutatni: Ő az út. Minden emberi út egyszer ide torkollik, az útkeresztveződéshez. A kérdés az, hogy a keresztút után hogyan folytatjuk, merre vesszük az irányt? Isten szolgálkai ma is a keresztutakon állnak, közvetítik a meghívást a királyi menyegzőbe. Bárcsak sokan meghallanák a szót, elfogadnák a meghívást és elindulnának a lakodalmas ház felé!

Kiket kell hívogatni? Jól figyeljünk, testvérek, hiszen itt van ennek a példázatos történetnek a fordulópontja. Az első hívogatások alkalmával a szolgálknak a kezükben lehetett egy lista: ezeknek, meg ezeknek kell átadni a meghívást. Ezek voltak a hivatalosak, akik mint láttuk, magaviseletükkel a menyegzőre méltatlanoknak bizonyultak.

Ennél a második hívogatásnál tulajdonképpen nincsenek „hivatalosak”. Hívjatok be mindenkit, akit csak találtok; így szólt a király parancsa. Tehát nincsenek többé hivatalosak és mellőzöttek. Mit jelenthet a történetnek ez a vonása éppen számunkra?

Azok, akiknek Krisztus ezt a példázatot elmondta, világosan értették azt. Mindaddig úgy tudták, hogy Istennek egyetlen választott népe van: Ábrahám fiai. Magától értetődően Ábrahám fiai a hivatalosak: Isten nekik adta a Törvényt, velük kötött szövetséget. Erre nagyon büszke is volt a zsidóság. Csak mi vagyunk Isten népe, csak értünk forog a történelem kereke. Rajtunk kívül is vannak emberek, a pogány népek sokasága; ezek majd fűtőanyagul szolgálnak a pokolban. Az üdv a miénk, egyedül mi birtokoljuk Isten ígéreteit. És most Jézus szavaiból azt kell tudomásul venniük, hogy a hivatalosak méltatlanokká váltak, jöjjenek tehát válogatás nélkül a többiek, az eddig mellőzöttek. Mi-lyen botránkozató dolog volt ezt hallani!

Mindenkit be kell gyűjteni a menyegzőbe! Jézusnak egy hasonló példázataról olvasunk Máté evangéliuma 13. fejezetében. Ott a mennyek országa (többek között) nagy kerítőhálóhoz hasonló, amely mindenféle halat összefog: kicsit és nagyot, fogyasztásra alkalmast és alkalmatlant egyaránt. A kiválogatás majd akkor történik meg, amikor a hálókat a partra vonják. Nos, a halászok feladata: minél szélesebb, átfogóbb hálót használni, minél több halat befogni. A kiválogatás nem az ő dolguk. A Mennyei Király szolgálknak hasonló a feladatuk: a keresztutakon átmenő minden lelket megragadni, átadni a meghívást, és behívni azokat a lakodalomba, amíg megtelik a menyegző vendégekkel.

Olyan öröm az számunkra, testvérek, hogy ez a meghívás hozzánk is eljutott. Valaki hívogatott, aztán valaki kézen fogott, magával hozott, és most már egy ideje itt vagyunk. Mondhatnám úgy is: itthon vagyunk. Közösségben Istennel és egymással. És ezt a közösséget erősíti, pecsételi meg az Úr szent vacsorája!

2. Az egykori szolgálk pontosan eleget tesznek a megbízatásnak. Kimennek az utakra, és mindazokat begyűjtik a lakodalmas házba, akiket ott találnak, „gonoszokat és jókat egyaránt”. Miért lényeges a történetnek ez a vonása?

Azért, mert Istent úgy ismerjük meg belőle, mint aki nem szűkkeblű, nem személyválogató. Felhossa az ő napját mind a jókra, mind a gonoszokra, és esőt ad mind az igazaknak, mind a hamisaknak. Milyen csodálatos Istennek ez a szeretete! A földi életben nem tesz különbséget: szereti a jót, de szereti a gonoszt is. Ha nem így volna, szerethetne-e téged vagy engem? Az más kérdés, hogyan lesz a földi élet után. Akkor majd ki-kiről ad számot, hogyan fogadta el Isten szeretetét, és hogy az milyen gyümölcsöt termelt az életében. De Isten a gonoszért is bánkódik; Isten a gonosznak is akar adni egy lehetőséget a megtérésre és az üdvösségre. Ilyen felülmúlhatatlan az örökkévaló Isten, a Mennyei Király szeretete, testvérek!

Az utakon vándorok járnak, akik egy bizonyos cél felé sietnek. Mindannyian ilyen vándorok vagyunk. Vannak ideiglenes úticéljaink, és van egy nagy úti célunk: eljutni a mennyek országába. Az úton járók otthon után vágynak. Ez a példázat ebben a tekintetben is örömuzenetet közvetít. Az úton járók barátságos otthonra és abban gazdagon terített asztalra találnak. Az eklézsia népe vándorokból áll, akiket a Mennyei Király szolgálái által a maga otthonába, a maga asztalközösségébe hívogat. Jöjj, fáradt testvérem, pihenj meg, gyógyulj meg. Isten ennél az asztalnál kegyelmet ad, eledelt és italt ad, felüdít és megelégt. Az úrvacsorai jegyek által részesülünk a valóságban: Krisztusban, aki él és életet bennünket.

3. A szolgálk munkájának eredményeképpen „megtelt a lakodalmas ház vendégekkel” (10.) Testvérek, a szíves vendéglátó gazda annak örül, ha tele a ház vendégekkel. Ha a vendégek szívesen veszik, hálával fogadják a terített asztal javait. Ebben a templomban az az igazi öröm, amikor erről az asztalról minél kevesebbet kell visszavinni a Lelkészi Hivatalba. Nagy baj az, ha sok a maradék. Annak a jele, hogy Isten háztája, az ő gyermekei lelki étvágytalanságban szenvednek.

Itt kell beszélnem arról a jelenségről, hogy mindig többen vagyunk az istentiszteleten, mint ahányan visszamaradnak úrvacsorával élni. Mintha sokan megelégednének az úton való vándorlással, s nem jönnek be a házba. Hallják a hívogatást az igehirdetésből, de nem tesznek annak eleget. Hátat fordítanak a kegyelem asztalának. Szomorúan látjuk, hogy sokak számára nincs úrvacsorával élés, és ezért sok a beteg és az erőtlen, és alusznak sokan, akár az egykori korinthusi gyülekezetben volt. – Olyan öröm falusi gyülekezetek istentiszteletein résztvenni, ahol minden templomba menő konfirmált egyháztag nemcsak a hallható igében, de a látható igében is részesül. Nemcsak prédikációt hallgatni megy el, hanem a szent asztal javaiban is részesedik. Bárcsak így volna ez a mi gyülekezetünkben is!

Testvérek, a Mennyei Király szolgálái ma mi vagyunk. Hirdetnünk kell az üdvösség egyetemességét. Isten minden embert üdvözíteni akar; mindenkit meghív a maga szövetségébe. Ki vigye el a meghívást? Nekünk, mindannyiunknak, ezt kell tennünk. Gondolj a szomszédodra, lakótársaidra: hívtad-e valaha valamelyiküket is? Nem lehetünk mi szűkkeblűek ott, ahol a Mennyei Király szeretete mindenkire kiterjed! Nem elégedhetünk meg azzal, hogy mi itt vagyunk, amíg mások távol vannak. Még nincs tele a menyegző vendégekkel, még van hely. Aki már ízlelte, hogy jószágos az ÚR, adja tovább ezt a tapasztalatát másoknak. Ne nyugodjunk, amíg távolvalók vannak. Isten hálás gyermekeinek az az öröme, ha mások is fiakká fogadtatnak az ő házában. Ámen.

5. A menyegzői ruha

Alapige: Máté 22,11–13

A királyi menyegző történetén keresztül hallottuk estéről estére Urunk üzenetét a szent vendégségre való készüléstünk rendjén. Gazdag üzeneteket vettünk; hallottunk a Mennyei Király jóságos és nagyvonalú meghívásáról; szó volt a meghívottak részéről történt visszautasításról, valamint a hívogató szolgálkkal való gonosz elbánásról. Aztán szólott a történet a király haragjáról és az igazságos megtorlásról, végül pedig arról, hogy miután a meghívott vendégek méltatlannak bizonyultak, a szolgálk most már a keresztutakra mennek, hogy minden utast, vándort behívjanak a menyegzőbe, míg csak meg nem telik a lakodalmas ház.

Jézus példázata most olyan fordulatot vesz, ami nehezen érthető. Mintha valami át-hidalás kimaradt volna. A király bemegy a menyegzőbe és meglekinti a vendégeket. A többség ellen nem emel kifogást. De megpillant valakit, akin nincsen a menyegzőhöz méltó ünnepi öltözék. Amikor ezt a király számon kéri, a rajtakapott vendég nem talál mentséget. A szolgálk ennek az ünnepontó embernek összekötik a kezeit és lábait, és kivetik a „külső sötétségre”, ahol „sírás és fogcsikorgatás” hangzik a gyötrelem jeleként. Mi lehet ennek a nagyon furcsa epizódnak az üzenete számunkra? Isten Lelkének világossága adja nekünk a magyarázatot, s a mi engedelmisségünkön múlik, hogy el is fogadjuk azt.

1. „Amikor a király bement, hogy meglekintse a vendégeket...” (11.) Ezt természetesen tartjuk. Nagyon visszatetsző lenne egy olyan vendégség, amelyen csak a meghívottak ülnek asztalhoz. A vendéglátó gazda ott van vendégei között; szíves szóval kínálgatja az edelt, az italt; ezzel fejezi ki, hogy örül a vendégeinek, valóban szívesen látja azokat. A Mennyei Király is szemlét tart, számbaveszi a vendégségen megjelenteket. Van azért egy nagy különbség. A példázatbeli földi király nem ismerhette az asztal körül ülőket. Akiket először meghívott, azokat bizonyára ismerte, a hívogató szolgálkat pontos címekre küldte el. De ezeket a keresztutakról behívott vándorokat, utasokat bizonyára nem ismerte, s nyilván, a vendégek sem ismerték egymást.

Isten országában ez másképpen van. A Mennyei Király minden embert ismer. Ő minden ember Teremtője. Neki nem kell bemutatni a vendégeket, azoknak sincs szükségük bemutatkozásra. Személy szerint ismer mindannyiunkat, akik a kegyelem királyi asztalához járulunk.

A vendégek a földi király vendégségén nem ismerték egymást. Az úrasztalánál többnyire más a helyzet. Egy-egy falusi gyülekezet tagjai annyira ismerik egymást, hogy amikor az Úrasztalához kiállnak, szinte hónapra és napra tudják, melyik az idősebb. Mert úgy vélik, nagy illetlenség volna egy nálamnál csak egy nappal idősebbnek is elébe vágni. Szép rendben jönnek ki a padokból, férfiak, házasemberek, aztán a legények, majd az asszonyok, végül a lányok. Ez a rend. Jól ismerik egymást. Városi gyülekezetekben, nagylélekszámú közösségekben, mint ez a miénk is, nem ismerhetik mindnyájan egymást. És mégsem vagyunk idegenek, mert az Úrvacsora összekapcsol, közösséget teremt.

A Mennyei Király minden úrvacsoraosztáskor meglekinti a vendégeket. Kegyelmesen reánk tekint és elfogad. Közösségre lép velünk. Mi pedig bűneinkről és hitűnkéről vallást téve, és a feltett kérdésekre őszintén válaszolva, megújítjuk a vele való szövetségünket. Ez az úrvacsora egyik csodája. Ha ez nem történnék meg, csak ünnepi ceremónia résztvevői lennénk. Így pedig, amíg a földi jegyekben részesülünk, lelkünket tápláljuk mennyei javakkal az örök életre. Az úrvacsora egyesít bennünket Megváltó Jézus Krisztusunkkal, az emberré lett Isten Fiával, a Közbenjáróval.

Van az úrvacsora csodájának egy másik vonása is. Ugyanis nem csak Istennel kapcsol össze, hanem egymással is. A példázatbeli vendégek, akik az útkereszteződésekről jöttek, nyilván idegenek voltak, nem ismerték egymást. De a király asztalánál egy közösséggé, asztalközösséggé lettek. Azontúl már ismerősök, testvérek voltak. Velünk is ez történik az úrasztalánál. Lehet, idegenekként ülünk egymás mellé a templom padjába. Lehet, nem ismerem, aki a sorban előttem veszi a kenyeret és iszik a pohárból. Mégis, érezhetően egy lelki közösség tagjai vagyunk. „Egy kenyérben, egy pohárban csak testvérek osztoznak...”; így énekeljük az úrvacsorai énekekben. Vajon másnap, ha történetesen összetalálkozunk, emlékszünk-e erre? Nem vagyunk többé idegenek, hiszen a tegnap együtt úrvacsoráztunk!

2. Szokatlan, sőt éppenséggel kellemetlen dolog, ha valaki „kilóg” egy közösségből. Mindenki egyféleképpen cselekszik, ő csakazértis másféleképpen. Például: csendes megütközéssel néznek arra a felnőtt korú vendégre, aki egy ebéden vagy vacsorán nem használja a kést, villát, hanem a pusztá kezével eszik. Sokat beszélnek mostanában devianciáról, deviáns viselkedésről. Olyan esetekről van szó, amikor valaki készülve eltér az elfogadott viselkedés- vagy cselekvésformáktól. Nos, ebben a történetben is van egy deviáns ember; róla szól a példázat folytatása.

Amint a király szemlét tart vendégei fölött, „meglátott ott egy embert, aki nem volt menyegzői ruhába öltözve”. Nos, honnan lett volna menyegzői öltözetek ennek az embernek? Hiszen ezek a vendégek nem ide készültek, ezek útról jöttek, útjukat szakították meg, hogy a szolgák hívására bejőjenek a menyegzőbe. Rejtély ez, nem értjük, miről van szó, és furcsának, ijesztőnek látjuk a folytatást. *Csak ennek az egy embernek* nem volt menyegzői ruhája. Hát a többinek honnan volt? Azok egyenesen úgy indultak útnak, hogy vittek egy rend ünneplő öltözetet is magukkal? Elképzelhetetlen. Akkor hát hol van ennek az epizódnak a kulcsa?

Úgy gondolom, testvérek, itt valami kimaradt az elbeszélésből. Az evangélista valamit kihagyott; valami olyant, ami akkoriban köztudomású lehetett, így feleslegesnek tartotta ezt külön hangsúlyozni. Mi volt ez?

A régi Kelet királyi udvaraiban szokás volt a szívesen fogadott vendéget mindennel ellátni. Az evangéliumból tudjuk, hogy a gazda vizet készített a vendég lábainak megmosására, a vendéget csókkal köszöntötte, fejét megkenste illatos olajjal. A királyi udvarban ezeken a figyelmességeken túl, ünnepi öltözetet is adtak a meghívottaknak, amikor asztalhoz ültették őket. Magától értetődően így történt ez a példázatbeli királyi menyegző esetében is. A vendégek megtisztálkodtak, lemosták magukról az út porát, majd felvették az odakészített ünneplő ruhát, és így foglalták el helyüket a király asztalánál.

De nem tett így a mi emberünk. Úgy gondolta, leülhet a király asztalához megfelelő előkészület nélkül is, úgy, amint van. Ha nem így történt volna, talált volna magának valami mentséget. De erről nem szól a példázat. A király kérdőre vonó szavaira: „Barátom, hogyan jöhettél be ide, hiszen nincs menyegzői ruhád?” (12.), csupán mélységes hallgatás volt a válasz. Emberünknek be kellett látnia, hogy nagy mulasztást követett el, s most hordoznia kell a következményeket.

A történetnek ez a része azt mondja el nekünk, hogy kétféleképpen is méltatlanok lehetünk a királyi vendégségre. Egyszer úgy, mint azok a hivatalosak, akik visszautasították a király meghívását. Mi magunk is, távolmaradásunkkal Isten kegyelmét, jóságát utasítjuk vissza. Másodszor úgy lehetünk méltatlanok, hogy mellőzzük az előkészületet. Mit jelent ez?

A földi király asztalához sem lehetett poros, szennyes úti-ruhában leülni. Ez a királyi vendégséggel való visszaélés, tiszteletlenség volt (amennyiben ilyen előfordult). De mit jelent ma éppen a mi számunkra a menyegzői ruha?

Öltözékünkben van alsó- és felsőruha. Ezt követeli meg földi viszonylatban is a tisztesség. Nos, a mi kegyelmes Istenünk egész bűnbánati hetünkön át kínálja nekünk az úrasztalához méltó öltözéket. Egyszer a bűnbánat szürke köntösét vesszük magunkra, ez az alsóruha. Bűnbánat nélkül senki sem lehet a szent asztal vendége, mert ez a *bűnbánó bűnösök vendégsége*. Ezt a hetet is azért nevezzük bűnbánati hétnek. Erre jön aztán a felsőruha: *a hitnek menyegzői köntöse*. Ezt az öltözéket a vendégség Ura adja. Hinnünk kell, hogy Jézus Krisztus áldozati haláláért a mi bűneinket is megbocsátotta Isten. Bűnbánat nélkül és hit nélkül a legnagyobb vakmerőség az Úr szent asztalához járulni! Az ilyen vendéget az a sors éri, hogy a külső sötétségre vettetik.

Mi az a „*külső sötétség*”? Sokat gondolkoztam rajta. Aztán fellapoztam az úrvacsora szereztetése történetét mind a négy evangéliumban. Jánosnál azt találtam, hogy amikor Júdás úrvacsorázott, „a falat után belement a Sátán”. (Jn 13,27) Utána pedig úgy folytatódik, hogy amint Júdás a falatot elvette, azonnal kiment. Akkor „már éjszaka volt” (Jn 13,30) Testvérek, Jézuson kívül éjszaka van, még akkor is, ha kint fényesen süt nap. Jézus még Júdásnak is felkínálta a bűnbánat és a hit köntösét, nemcsak az úrvacsorát! Júdás tette arra figyelmeztet, hogy valamiképpen az ő sorsára ne jussunk. Vegyük fel még most a menyegzői ruhát. Ámen.

6. Hivatalosak és választottak

Alapige: Máté 22,14

Kedves testvéreim! Öt estén át hallottuk a királyi menyegző példázatán keresztül az evangéliumot. Jézus a példázat tanulságát egyetlen summás ítéletben rögzíti, ez képezi mai alapigénket: „mert sokan vannak az elhívtak, de kevesen a választottak”. Rövid mondat, mégsem könnyű feladat a hozzánk szóló jelentést tolmácsolni. Megpróbálom, Isten Szentlelkének segítségével. A megértéshez azonban egy kicsit tágabb térre kell mennünk; igénket nemcsak ennek a példázatnak, hanem az ezt megelőző példázatoknak az összefüggésében kell vizsgálnunk. Aztán arra kell sort kerítenünk, hogy mit jelent a „sokan”, és mi az, hogy „kevesen”? Mi az értelme az „elhívt” és mi a „választott” szónak? És végül a legfontosabb: hol vagyok benne az igében én?

1. Példázatunk egy hármas példázat-sorozat utolsó tagja. Máté evangéliuma 21. fejezetében olvassuk a *két testvérrel*, valamint a *gonosz szőlőmunkásokról* szóló példázatot. Az előbbi arról beszél, hogy egy apának két fia volt. Előbb az egyikhez fordulva azt kérte: Menj és dolgozz ma a szőlőmben. A fiú így felelt: Nem akarok. Később azután meggondolta magát, s mégis eleget tett apja kérésének. Az apa másik fiához fordult, s ugyanazt kérte, amit az elsőtől. Az hirtelenében azt mondta: Elmegyek, uram; de mégsem ment el. Melyik fiú teljesítette az apa akaratát? – kérdezte Jézus. Nyilván az első, felelték a hallgatók. Azok teljesítik Isten akaratát, akik ha az első szóra nem is engedelmeskedtek, de utána meggondolták magukat, megtértek és a hitnek jó gyümölcsét teremte meg az életük. E példázatban Jézus a döntés lehetőségére mutatott rá.

A következő a gonosz szőlőmunkások példázata. Ennek elemzésére már a megelőző esték egyikén sor került. A szőlősgazda magát Istent jelenti, a szőlőművesek Izráel népe, a gazda küldöttei a próféták. A gonosz munkások azok közül némelyeket megvernek, másokat megkínóznak és megölnék. A gazda végül tulajdon fiát küldi el, talán őt meg fogják becsülni. A gonosz munkások azonban megfogják, megölik, hogy elfoglalják a szőlőskertet. Mit tesz ezekkel a gazda? A hallgatók tudják a feleletet: gonoszul elveszti azokat, a szőlőt pedig kiadja másoknak, akik megadják a termést a maga idejében. A példázat értelme: Izráeltől elvételük Isten országa, s másoké lesz az.

Döntés elé állunk mi is, valahányszor előttünk áll az úrvacsorázás lehetősége. Erről kifejezetten ez a harmadik példázat beszél, amiről egész héten szolt az üzenet. A hívás mindenkinek szól, de sajnos, nem mindenki fogadja el, sokan visszautasítják. Sajátos fordulatot jelent a példázatnak az a része, ahol a „méltatlanokat” gyűjtik be a megterített asztalokhoz, és az eredetileg meghívottakat kizárják a vendégségből, illetőleg megsemmisítik őket. És íme, a komoly tanulság: az elhívottak sokan vannak, de a választottak kevesen. Mi melyik kategóriába tartozunk? Ez a létfontosságú kérdés számunkra!

2. Jézus hallgatóságát is erősen foglalkoztatta a kérdés: Vajon kevesen vannak-e, akik üdvözülnek? (Lk 13,23 kk.) Jézus a feltett kérdésre nem felelt sem igen-nel, sem nem-mel, hanem így szólt: „Igyekeztek bemenni a szoros kapun, mert mondom nektek, hogy sokan akarnak majd bemenni, de nem tudnak.” (Lk 13,24) Aztán példázatszerűen a mennyek országát egy házhoz hasonlítja, amelynek nappal nyitva van a kapuja, éjszakára azonban a gazda bezárja azt. Aki későn érkezik, hiába zörget, hiába hivatkozik arra, hogy ismerősként érkezik, nem nyer bebocsátást. A hívást idejében kell meghallani, arra örömmel kell válaszolni; aki sokáig fontolgat, arra ráesteledik, s a végén zárt ajtóval találja szemben magát.

Jézus nem mondja meg számszerűen sem itt, sem máshol, hogy mennyi az üdvözültek száma. Arra figyelmeztet, hogy ez nem valami elméleti kérdés, hanem nagyonis gyakorlati. Arra figyeljek, hogy *én* ott vagyok-e a megváltottak között? Meg arra, hogy ott vannak-e a reám bízottak: a szüleim, a hitvesem, a gyermekeim, az unokáim? Mindenkinek van egy-egy kis gyülekezete, amelyért felelősséggel tartozik. Fogd meg a kezét a hitvesednek meg a gyermekeidnek, és hozd magaddal őket. Ne engedd, hogy amikor a gazda bezárja az ajtót, ők kívül maradjanak. Az örökkévalóságon át fájna, ha drága szeretteim közül valaki kívül marad. Üres a helye az úrasztalánál, üres lesz a helye a Bárány menyegzőjén! Tégy valamit azért, hogy ne így legyen!

3. Bizonyára zavar bennünket az *elhívottak* és *választottak* közti különbségtétel is. Mert gyakran a kettőt egynek gondoljuk. Akiket Isten hív, azokat bizonyára eleve elválasztotta az üdvösségre. Akiket magáénak elválasztott, azokat hívja. Ez így természetesennek tűnik. Amikor a megterített asztalnál a nyilvános bűnvallás után a lelkipásztor a feloldozást mondja, ebben hangsúlyos, hogy „én, mint az én Uramnak, Jézus Krisztusnak elhívott és felhatalmazott szolgája, hirdetem a ti bűneitek bocsánatát és az örök életet...” A lelkipásztor tehát *hivatalos* szolga. De egyben nem *választott* is? Az egyházköztség valóban megválasztotta őt Isten igéjének a gyülekezetben való hirdetésére; ez a külső választás vajon egybeesik Isten választásával is? Én, mint a keresztyén gyülekezet tagja, elhívott vagyok, vagy választott? Melyik több a kettő közül?

Úgy gondolom, testvérek, hogy *a példázat egésze* ad magyarázatot a kérdésre. Bűnbánati hetünk első estéjén hallottuk, hogy a példázatbeli király „elküldte szolgálait, hogy hívják össze a meghívottakat a menyegzőre” Használjuk hát bátran ezt a szót: a *meghívottak*.

Nos, a meghívottak valóban sokan vannak. Isten mindenki felé kinyújtja a kezét. Az ő akarata az, hogy minden ember üdvözüljön és az igazság ismeretére eljusson. Követei azok az emberhalászok, akik szélesre kiterjesztik a hálót, amely aztán mindenféle halat összefog. A keresztyén misszió soha nem ismert faji, nemzetiségi, nyelvi vagy más határokat. Isten minden embernek megadja a lehetőséget a megtérésre és üdvösségre jutásra. Isten felől az üdvösség meghirdetése általános: „Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött fiát adta...” Kiknek adta? Mindenkinek, aki kész őt elfogadni. Ha mégsem üdvözül mindenki, az nem Istentől múlik. A folytatás ugyanis ez: „hogy valaki hiszen öbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” Vallásórásoknak, konfirmálóknak szoktuk így tanítani az üdvösség útját: Kikért halt meg Krisztus? A válasz: minden-

kiért! Az egész világért. Akkor mindenki üdvösségre jut? Sajnos, nem, hanem csak az, aki hisz öbenne. Hús éhes gyermeket ültettek le a dúsan terített asztal mellé. Tízen ki-nyújtják a kezüket és táplálkoznak. A másik tíz nem nyújtja ki a kezét az étel felé, s éhen marad. Ki a hibás ezért? A gazda semmiképpen sem, ő mindenkit kínált. Az elfo-gadás a mi részünk, a mi felelősségünk.

Sok a meghívott, kevés a választott. Mintegy hat és fél milliárd ember él ma a föl-dön. A keresztyén misszió arra törekszik, hogy ezek mindenike meghallja az evangéli-um hívogató szavát. Vannak, akik nagy örömmel veszik. Boldogok, hogy Isten a meg-hívásra méltatta őket. Betagolódnak Krisztus földi testébe, az eklézsiába. Örülnek Isten vendégségén. Ez a jele annak, hogy nemcsak meghívottak, de választottak is. Úgy dön-tött felőlük Isten, hogy már itt a földön közösségben legyenek vele.

Mi egyenesen beleszülettünk az Istennel való szövetségbe, az Anyaszentegyházba. A mi tájainkon alig maradt valaki megkeresztelés nélkül, tehát statisztikailag mindenki oda tartozik Isten háztájához. A meghívottak között van mindenki. Sokan nem is tudnak róla. Másoknak pedig elég ennek pusztá tudata. Ismét mások csak azzal fejezik ki hova-tartozásukat, hogy évente kiegyenlítk az egyházfenntartói járulékot. Ez, sajnos, nem elég az üdvösséghez; lehet valaki egy sportegyesületnek, pártnak, klubnak pártoló tagja is, de nem az egyháznak. Pedig de sokan úgy élnek, mintha csak pártoló tagjai lennének az Anyaszentegyháznak!

Több külföldi protestáns közösségben nem a megkereszteltek létszámát veszik ala-pul, hanem az úrvacsorázók lélekszámát. Ez valóban reálisabb. Élő tag csak az, aki élet-funkciókat gyakorol: többek között táplálkozik is. Aki nem él a megfeszített és feltáma-dott Úr teste és vére jegyeivel, abban nincs élet. Urunk pedig azt akarja, hogy testének élő tagjai legyünk. A keresztség által beoltattunk abba a seregbe, melyet Isten Fia a vi-lág kezdetétől annak végezetéig gyűjt, s azt oltalmazza és megtartja. Ebben a seregben azonban csak azok az élő tagok, akik rendszeresen táplálják lelküket a szeretet szolgálá-tára és az örök élet reménységére. A legnagyobb jótétemény, amit csak ismerhetünk: az úrvacsora. Fogd hát meg valakinek a kezét, s holnap reggel együtt jöjjetek a kegyelem szent asztalához. Ámen.

Prédikációk reformáció ünnepére

Joó Sándor

Megszenteltetés*

Alapige: 1Péter 1,15

Bibliaviasítás: 1Péter 1,13–19

A ma esti elmélkedésünk tárgya a program szerint a megszenteltetés. Tudom, hogy a „szent” szó a modern embernek nem szimpatikus, nem vonzó, azok a szentek jutnak eszükbe, akiket homályos templomok üvegfestményein lehet látni, azok a vértelen, együgyű, ábrándosan áhítatos megjelenésű férfiak és nők, akik valóban anakronisztikusan hatnak a 20. század rohanó világában.

Itt most másról van szó. A szentség, amire buzdít az ige, éppen nem valamiféle beteges lelki állapot, nem túlzó vallásoskodás, és különösen nem egy világtól elforduló, vagy világot megvető kegyeskedés, hanem a legjózanabb, leggyakorlatiasabb, legegészségesebb életforma. A megszentelődés ugyanis nem egyéb, mint a Krisztusban való hitünknek a megélése, vagyis a keresztyénségnek a mindennapi életben való gyakorlati megvalósítása. Egyszerűen és röviden így mondhatnám: ha keresztyén vagy, akkor légy igazán keresztyén! Emlékeztek az úrvacsorai IV. kérdésre? „Ígéritek-e, fogadjátok-e, hogy ti e kegyelemért hálából egész életeteket az Úrnak szentelitek, és már e jelenvaló világban, mint az Ő megváltottai, az Ő dicsőségére éltek?” Erre minden úrvacsoraszűtőnél újra rámondjuk: ígérem és fogadom. Nos, ennek az ígéretnak és fogadalomnak a megvalósítása: ez a megszenteltetés.

„Szentek legyetek...” – mondja alapigénk. Hadd mondjam úgy, ahogyan ma érthető: legyetek keresztyének, mégpedig a szónak eredeti értelmében, úgy, hogy krisztusi életűek, Jézushoz hasonlóak.

Egy lelkészbeiktatás alkalmával az egyik presbiter ezt mondta egyszer az új lelkipásztornak: „Azt kívánom, hogy ha a nagytiszteletű úrra nézünk, Jézus Krisztus jusson az eszünkbe.” Nos, erről van szó. Igen, úgy élni, járni, forgolódni, munkálkodni e világban, hogy körülöttem az embereknek Jézus Krisztus jusson rólad az eszükbe. Hogy megérezzenek valamit rajtad keresztül Jézus jóságából, szeretetéből, békességéből, tisztaságából, derűjéből, jelenlétéből. Ha gyári munkás vagy: krisztusi módon légy az. Ha beteg vagy, akkor krisztusi módon légy beteg. Ha öreg vagy, krisztusi módon légy öreg. Ha apa vagy, férj vagy, keresztyénül légy az, krisztusiasan.

Ne felejtjük el soha egy pillanatra se, hogy a keresztyénség nem tan, hanem élet. És ezt azért kell olyan nagyon hangsúlyozni, mert kétezer esztendő óta mindmáig mindig újra hajlandók voltak a keresztyének arra, hogy tanrendszerekben, elméleti vitákban éljék ki a keresztyénségüket. Persze ez mindig könnyebb, mint egy bizonyos életforma megvalósítása. Ma az egész földkerekségen különösen jól meg kell tanulniuk Jézus követéinek azt, hogy a keresztyénség nem tan, hanem élet, azaz a keresztyénség nem egy világnézet a többi között, mellett, fölött, hanem életforma. Egy bizonyos fajta életgyakorlat, amely egyformán érvényes bármilyen világnézetű környezetben.

A keresztyénség nem egy bizonyos ideológia a többiek mellett, vagy a többiekkel szemben. Nagyon helytelen volna, ha valaki hívő ember létére úgy érezné ma ebben az országban, hogy ő a marxista ideológiával szemben keresztyén ideológiát vall. A ke-

* Ennek a prédikációnak a közlésével köszöntjük a Joó Sándor prédikációskötetek újabb kötetét, melynek címe: *Ha a világosságban járunk*.

resztyénség nem ideológia, hanem életforma, ezért lehet keresztyénnek lenni bármilyen ideológiát valló társadalomban. Nem olyan valami a Krisztus ügye, amit el lehetne intézni egy dolgozószobában, vagy egy bibliakör áhítatos csendjében, vagy egy templomi istentisztelet magasztos óráiban, hanem a keresztyénség olyan valami, amit meg kell élni reggeltől estig és estétől reggelig, minden nap újra.

A keresztyénség életátalakulás, győzelem a bűneink felett, tettekben megélt szeretet, láthatóvá váló krisztusi indulat, mindenkinek szolgáló alázat, röviden: krisztusi élet. És ha nem az, ha csak beszéd, ha csak elmélet, akkor többet árt a Krisztus ügyének, mint az istentagadás. Mert az a keresztyén ember, akiről tudjuk, hogy templomba jár, de a kollegájával szemben önző módon viselkedik; az a keresztyén ember, aki az üzemi konyhán is látható módon imádkozik ebéd előtt, de arról ismeretes, hogy mindig kihúzza magát a nehezebb munkák alól; az a keresztyén ember, aki nem szégyell akár beszélni is bárkinek Krisztusról, de összeférhetetlen, veszekedős természetű; aki gyönyörűen imádkozik a bibliórán, és képes megszólalni egy távollévő testvérét; aki itt a templomban áhítatosan énekel, és otthon képes elnézni, hogy a felesége második műszakban görnyedve egyedül végezze el a nagymosást – az ilyen keresztyén ember magát is állítja a saját keresztyén mivoltát illetően, és másokat is elriaszt Krisztus ügyétől. Nem beszédben áll az Istennek országa, hanem erőben, azaz mozgásban, cselekedetben... A keresztyénség nem tan, nem elmélet, nem tudomány, hanem élet. Mégpedig krisztusi élet. Megszentelt élet.

És milyen jó, hogy az! Ezért nem lehet soha megakadályozni, nem lehet soha megtiltani vagy lehetetlenné tenni. Ki tud megakadályozni abban, hogy szeressem, ki tiltja meg, hogy megbocsássak neki, vagy hogy öröm és békesség legyen bennem? Beszélni nem mindig lehet, de keresztyénül viselkedni, krisztusian élni, azt mindig és mindenütt lehet. A gyárban még jobban, mint a templomban. Ellenségek között még jobban, mint hittestvérek között. Bajban még jobban, mint jólétben. Érzitek már, milyen konkrétan gyakorlati dolog az, amit úgy nevezünk: megszenteltetés? Mennyire igazán ez a legszükségesebb, amit igénk mond: „szentek legyetek”. Tehát, hogy a keresztyénséget csak elméletileg valló életünk igazán krisztusivá legyen.

„Szentek legyetek” – mondja az apostol és hozzáfűzi: „teljes életetekben”! És itt megint nagyon hangsúlyos ez a szó: teljes. Nemcsak az élet egyik vagy másik részletében legyetek szentek, krisztusiak, hanem teljes életetekben. Rettenő nagy nyomorúságunk az, hogy életünknek nem minden területén engedjük úrrá lenni Jézust, hanem csak bizonyos területein. Vannak szent és nem szent foglalatosságaink. Az egyik katasztrófa-lis meg hasonlítás, ami valaha is bekövetkezett a keresztyénség életében: a szent és a világi dolgok közötti elválás volt. Felosztottuk az életet szent és világi félre. Vannak szent és világi hivatásaink, szent és világi napjaink, szent és világi épületeink, szent és világi kötelességeink. Azt gondoljuk, hogy így mindkettőt megőrizzük, pedig amikor ezt tettük, mindkettőt megszegényítettük. A világi elem materiálissá vált, és a szent elem éterivé, légiessé, szóval üressé és tartalmatlanná. Egy francia író mondja: Tudod, mi teszi az embert minden teremtmény között a legboldogtalanabbá? Az, hogy egyik lába a véges, a másik lába a végtelen világban van, és felőrldik a két világ között. Igen, ezt a kétfelé sántikálást sokáig nem lehet csinálni. Két központi életet sokáig nem lehet kibírni.

De mit cselekedjünk, ha már egyszer ilyen a valóságos élet? Letagadhatatlanul tény, vannak ünnepek és hétköznapok, vannak templomok és gyárak, egyikben orgona szól, másokban gépek zúgnak. Egyikben áhítat, nyugalom, imádság, a másikban verejtékes munka, lázas tempó uralkodik. Van imádság és van kacagás, van úrasztalánál történő evés és ivás, és van zsúrasztalánál történő evés és ivás. Ugyanaz a keresztyén ember hol

az egyik, hol a másik világban forog. És ez nem is baj, egészen természetes, csak az a fontos, hogy a különböző helyzetekben is mindig ugyanaz maradjon a cselekedeteinket, a benne való részvételünket meghatározó elv: „szentek legyetek teljes életetekben”!

Vagy ahogyan Pál apostol egy másik igében írja: „Azért akár esztek, akár isztok, akármit cselekesztek, mindent az Isten dicsőségére míveljete.” (1Kor 10,31) Az élet legkülönbözőbb területein is maradjon egyközpontú az életünk. Nem ér semmit a bibliavásolásunk, ha utána Jézust behajtjuk a Bibliánkba, mint a préselt virágot, és nélküle kelünk fel mellőle. Imádságunk sem ér semmit, ha az ámennel együtt az Istennel való életközösségünket is lezárjuk. Ez az a megosztottság, ami ellen szól az ige figyelmeztetése: „szentek legyetek teljes életetekben”!

„Mindent az Isten dicsőségére míveljete.” Hadd próbáljam ezt egy példával illusztrálni. Valaki megkérdezett egyszer egy varrogató lányt: nem fárad el a nap-nap után való szüntelen öltögetésben? Ó, dehog – felelte –, hiszen ez az esküvői ruhám lesz. Azok az öltések nem voltak többé közönséges öltések, mert valami nagy dologhoz kapcsolódtak. Szürke feladataink, unalmas, verejtékes óráink, vagy vidám szórakozásaink és örömeink miért ne kapcsolódhatnak valami még nagyobb dologhoz: Isten dicsőségéhez? Így a szent és profán egygő válik, a közönséges nem közönséges többé, hanem jelentőséggel és isteni céllal ragyog.

A cipőfelsőrész-készítéssel vagy unalmas számadatok könyvelésével is lehet Istennek szolgálni. Lehet úgy padlót felmosni és mosogatni, hogy általa Jézus jelenvalóságát teszem gyakorlativá, reálissá. A legprofánabb és legmateriálisabb munkát is lehet a szentségnek olyan érzésével, illatával végezni, mint a lelkésznek az úrvacsoraosztást. Szentek legyetek teljes életetekben. Azt jelenti, hogy azért vagyok ma itt kiszolgálóként ebben az üzletben, munkásként ebben a műhelyben, tanár- vagy diákként ebben az iskolában, háziasszonyként ebben a konyhában, hogy ebben a helyzetben Krisztus szellemének a megtestesítője legyek. Az Ő szándékát, az Ő szellemét kell a dolgokkal és emberekkel való kapcsolatomban megvalósítani. Ez a megszenteltetés!

„Szentek legyetek!” – mondja az apostol. De ez nem azt jelenti, hogy most már próbáld összeszedni minden erődet, erőltess meg magad, és akkor is kedvesen mosolyogj, szelíden válaszolj, szerető szavakat mondj, amikor a benned levő ösztönök tiltakoznak ellene. Ha te magad akarsz szentté válni, a legtiszteletreméltóbb szándékod is kudarcba fullad, és csak képmutatássá lesz. Szentté úgy válunk, ha az egyetlen szentre, Jézusra nézünk, őt szeretjük, őt magunkba vesszük, ha tudjuk, hogy egy egész életre elkötelezettjeivé váltunk Istennek azért, hogy a bűnös életünknek megkegyelmezett. Ha a Krisztusban kapott bűnbocsátnak az ereje megragadott és Istennel életközösségbe vont. Tehát nem a te cselekedeted által leszel szentté, szent életűvé, hanem Krisztusnak rajtad és általad való cselekedete által.

Maga Krisztus, nem az Ő példája, hanem az Ő élő személye jelenti számunkra a szent életet. Nem arról van szó, hogy utánozzuk Jézust, hanem arról, hogy éljen bennünk Jézus, áradjon szét bennünk az Ő Lelke által maga Jézus! Nem arról van szó, hogy igyekezzünk minél több jócselekedetre és minél változatosabb szolgálatokra, hanem arról, hogy igyekezzünk minél teljesebb engedelmisségre!

Folytassuk hát istentiszteletünket az ámen után, az áldás után, a templom kapuján túl úgy, hogy akár eszünk, akár iszunk, bármit cselekszünk, mindent Isten dicsőségére míveljünk! Ámen.

(Kelenföld, 1961. október 29.)

Keresztyén életézés

Alapige: 1Thesszalonika 5,16–18
Bibliavásolás: 1Timóteus 2, 1–7

„Valamikor azt hittem, imádkozni annyi, mint beszélni. De most már tudom, hogy imádkozni annyi, mint odahallgatni, mit mond nekünk Isten.” – vallotta Kierkegaard, a híres bölcsele. „Taníts minket imádkozni!” – szólnak a tanítványok, akik imádságra, Isten megszólítására készülnek. De előtte Jézushoz fordulnak, odafigyelnek, odahallgatnak a Mesterre! Befogadják azt, Aki által Isten akarata nyilvánul meg.

A reformáció lényege: „odahallgatni, mit mond nekünk Isten”. Luther Márton híres 95 tételének fő üzenete: „Isten azt akarja, hogy egész életünk megtérés legyen!”, azaz szüntelen imádság, „odahallgatás Istenre”

Pál levelének szavai jelzik, hogy Istennek Jézusban ma is szándéka, akarata, terve van velünk. Mindenkori öröme, szüntelen imára, mindenért való hála hivatunk el.

Az öröm, ima és hálaadás hármásával megjelöli azt az életézést, ami nagyon vonzóvá tette egykor a keresztyénséget. Mára a helyzet megváltozott. Sokan a keresztyénség szenilitásáról beszélnek. Az üzenet átadása elveszítette erejét. Hiányzik az öröm, az ima, a hálaadás frissítő életézése. A többségében protestáns Brit Szigeteken, az anglikán egyház vasárnapi templomlátogatóinak száma megegyezik a muszlim bevándorlók mecsetlátogatóinak számával, pedig ez utóbbiak kisebbségben vannak. (Úgy tűnik, hogy az anglikánok is!) Figyelmeztető jel.

Nagy szükségünk van a Szentlélek frissítő leheletére, hogy életünk ismét „odaforodulás” legyen Istenhez! Az odaforodulás következménye a hálaadás.

Mi mást is adhatnánk Istennek a hálán kívül? „Míd van, amit nem tőlem kaptál?” – kérdezi Páltól az Úr. Hálát adni annyi, mint köszönetet mondani a biztonságért, a megérkezésért. Azok tudnak hálát adni, akik biztonságban érzik magukat.

Egy repülőgép viharfelhőbe keveredett. Az utasok élete veszélyben forgott, de a kapitánynak sikerült a földreszállást végrehajtania, a repülőgépet a biztonságos légikikötőbe vezetnie. Az utasok egy levelezőlapot küldtek e rövid sorral: „Köszönjük, Kapitány úr!” Ez a hála. S ez elég. Istennek képeslap? Sem levelet, sem e-mailt, sem SMS-t nem küldhetünk, de imádkozhatunk. A Szentírás legszebb imáit mindig az öröm hatja át.

Ilyen Deborah hálaéneke a Bírák könyvéből. Szép zárósora: „Akik szeretnek, olyanokká lesznek, mint a kelő nap az ő erejében.” Negyven évig vezette népét békében.

Sámuel születését az édesanya, Anna örömmel köszöni: „Örvendez szívem az Úrban, (mert) visszaadta erőmet az Úr.”

„Jöjjetek, örvendezzünk az Úr előtt!”, „Ujjongjatok az Úr előtt az egész földön. Szolgáljatok az Úrnak örömmel!” – tanítják a zsoldárok.

Mária újszövetségi hálaéneke: „Boldognak mond engem minden nemzedék, mert nagy dolgokat tett velem a Hatalmas.”

E felsorolás a mi örömteli, hálaadó imánkkal kellene folytatódjon.

Imádkozni tehát annyi, mint odahallgatni Istenre.

A keresztyén életézés jele, az öröm, ima, hálaadás a bennünk munkálkodó Szentlélek által parttalan, végtelen, folyamatos jelenné válik: „mindenkor, szüntelen, mindenért”. Ámen.

Prédikáció sákramentumos istentiszteletre

Úrvacsorai igehirdetés

Dr. Victor János

A pecsét értéke*

„E pohár amaz új testamentom...”

1Kor 11,25

„Ez az én testem” – mondotta Jézus a kenyérről, amikor megtörte és elosztotta tanítványai között. És jól tudjuk, milyen félremagyarázásra adott alkalmat kijelentése azért, mert olyan tömören fejezte ki gondolatát. A szavak látszata szerint azonosnak mondotta a sákramentumi kenyeret az Ő testével, pedig világos, hogy nem azt akarta mondani. Hogy nem lehet a szavakhoz ragaszkodnunk s azok felszínes értelmét erőltetnünk, nyilván kitűnik a másik kijelentésből, amit a pohárhoz fűzött Jézus. Látszat szerint itt is egynek, azonosnak állít két dolgot, amit pedig nem lehet értelmesen egynek és azonosnak tekinteni. „E pohár” – úgymond – „az új szövetség” Valójában pedig olyan két különböző dolog a pohár és a szövetség, hogy az egyik nem lehet a másik. A pohár, ha még oly szent is, mégis csak tárgy. A szövetség ellenben a szövetségekötők lelkének belső világában alakul ki. A kettő között lehet a legszorosabb kapcsolat, de más az egyik és más a másik. És ha Jézus mégis azt mondja, hogy „e pohár amaz új szövetség”, akkor ebből nyilvánvaló, hogy milyen félreértés és tévelygés volna a sákramentumi jegyekről mondott szavait betű szerint értelmezni és a sákramentumi jegyeket magukat olyan isteni méltósággal felruházni, amilyen csak a sákramentum szerzőjét magát illeti meg.

De az a tény, hogy Jézus úgy beszél a jegyről, a pohárról, mintha azonos volna magával a láthatatlan lényeggel, a szövetséggel, mégis arra figyelmeztet bennünket, hogy a kettő között nagyon szoros összefüggés van. És valóban: minden szövetség a benne részes feleknek a lelkében lakozik és azt jelenti, hogy bennük elevenen él ugyanaz az akarat, amely egybeköti őket; de a szövetség mégsem egészen szövetség mindaddig, amíg a lélek rejtekeiből elő nem tör és rá nem telepszik valamilyen külső tárgyra. Minden igazi szövetséges akarat kifejezésre jut és látható testet ölt valamilyen jelben, okmányban, megpecsételtetésben. Régi időkben önnön vérüket fakasztották és csorgatták együvé a szövetségre lépő felek. Manapság a nevüket írják a szövetségi szerződés alá és pecsétjüket nyomják mellé. Ezek a külső bizonyságok nem maguk a szövetség: hiába vannak meg; ha mögöttük, a szövetségre lépők lelkében nincs meg az őszinte egyakarat. De ilyen külső kísérő tényezők nélkül sincsen szövetség. Legalább egy kézszorítás, ha más nem, szükséges ahhoz, hogy a felek belelássanak egymás lelkébe és megbizonyosodjanak róla, hogy az egyakarat valóban, határozottan és végérvényesen megvan. Még nem is csak egymás előtt, hanem kinek-kinek közülük önmaga előtt is, a külső jel a bizony-sága annak, hogy elhatározása csakugyan eldőlt és attól nem lehet visszahátrálni.

Ezért van szükség arra, hogy az Isten szövetsége is pohárrá, szent jeggyé, sákramentummá váljék a szemünk előtt látható és a kezünk által tapintható módon. Nem Őneki van reá szüksége. Őbenne öröktől fogva ingadozás és kétség nélkül el volt döntve, hogy miérettünk véghezviszi a váltság munkáját és fiaivá fogad az Ő Szerelmesében. Előtte

* A szerző *A szentek szentjében* című kötetéből.

nyilvánvalók a mi szívünk titkai és jól tudja az Úr, kik az övéi, akik lélekben eggyé lettek az Ő akaratával.

De mi vagyunk ráutalva arra, hogy ingatag szívünk megszilárdíttassék, s evégre az Istennek velünk való szövetsége mindig újra kiábrázoltassék előttünk. Látni akarjuk az Isten kezeírását és pecsétjét, zálogául minden jóságos szándékának, amit felőlünk szívébe rejtve eleitől fogva táplált. A szövetség poharának láttára érezzük át teljes bizonyossággal azt, ami felől különben sem volna szabad kételkednünk. Itt, ennek az asztalnak a látható jegyei által kapjuk meg a nagy megnyugtatót, hogy semmi nem távoztathatja el tőlünk az Ő megígért kegyelmét.

És ugyanakkor tisztába jövünk önmagunkkal is. Amikor elveszük a szövetség poharát és élünk ennek az asztalnak jegyeivel, megpecsételést nyer a magunk hite is. Ha titkon magunkba rejtenénk, rövidesen magunk sem tudnánk csakhamar, él-e még bennünk a hit? Megzavarodnánk: vajon csakugyan a magunkéivá tettük-e az Ő szövetségét, vagy pedig tetszésünk szerint szabadon rendelkezünk-e még magunkkal? Ide-oda hajladozna a lelkünk a világ szele járása szerint és hűtlenségünkkel kiesnénk az Isten ígéretének áldásaiból.

De amikor ünnepélyesen végrehajtjuk a szövetségnek látható szent szertartását, mindig újra elégetjük magunk mögött a hidakat. Félreérthetetlenül színt vallunk, hogy milyen lélek lakik bennünk. Lekötjük magunkat ahhoz a hitvalláshoz, hogy nincsen másban megtartásunk sem ez életre, sem az eljövendőre, csak a Megfeszítettben, akiben maga Isten készített bőséges és teljes megtartást számunkra.

Így lesz teljessé a szövetség. Isten láthatatlan keze rányomja a látható pecsétet és megengedi, hogy hálás és bízó engedelmisséggel mi is alá tegyük a magunkét.

Ünnepélyes pillanat szokott lenni minden szövetségnek a megpecsételése. A tárgyaló felek ilyenkor elhallgatnak, mintha a külső csendben annál feszültebb figyelemmel akarnák felfogni az egyakaratra jutott szívek verését. De milyen visszafojtott lélegzettel kell akkor ehhez az asztalhoz járulnunk! Szent ez a hely! Az Úr van jelen és mi örökre, életre-halálra letehetjük sorsunkat az Ő kezébe! Ámen.

A Genezáret partján

Lelkipásztorok lelkipáncosozói rovata*

Jerry Bridges: *Kegyelem* (10.)

Hatodik fejezet

A szeretet szorításában

„Mert a Krisztus szeretete szorongat minket, mivel azt tartjuk, hogy ha egy meghalt mindenkiért, akkor mindenki meghalt; és azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek, többé ne önmaguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadt.” (2Kor 5,14–15)

Ha cselekedetek helyett kegyelem által élsz, akkor szabad vagy a teljesítmény mókuskerekétől. Isten már adott neked egy „A” fokozatot, pedig „F”-et (a bukás szintje – ford. megj.) érdemeltél volna. Neked adta az egész napi béredet, bár talán csak egy órát dolgoztál. Nem kell bizonyos lelki gyümölcsöket produkálnod, hogy Isten tetszését kiérdemeld. Jézus mindezt már megtette helyetted.

Isten szeret és elfogadott Jézus érdeméért, és Isten megáld Jézus érdeméért. Bármit teszel is ezután, nem fog jobban vagy kevésbé szeretni. A Jézus Krisztuson keresztül adott kegyelem által szeret.

Milyen érzések kavarnak benned, amikor Isten ingyenes és mindenható kegyelmét ilyen erőteljesen hangsúlyozom? Idegesít kissé? Talán ijesztően hangzik, hogy bármit teszel, nem fogja Istent arra készíteni, hogy jobban szeressen, vagy még inkább megáldjon? Talán azt gondold: „Ha ily módon leveszed rólam a nyomást, Uram, és azt mondd, hogy az összes erőfeszítem soha egyetlen áldással sem fog neked többet eredményezni, akkor attól tartok, hogy kilazulok. Nem teszem meg azokat a dolgokat, amelyeket, mint fegyelmezett keresztyénnek meg kellene tennem.”

A Biblia világosan látja annak lehetőségét, hogy Isten kegyelmét valaki félreérti, sőt visszaél vele. Beszél „istentelenek[ről], akik a mi Istenünk kegyelmét kicsapongásra használják”. (Júd 4) Előre látva a gyakran felmerülő kérdést: „maradjunk a bűnben, hogy megnövekedjék a kegyelem?” (Róm 6,1), az ige figyelmeztet bennünket, hogy szabadságunkat ne a bűnös természet kényeztetésére használjuk (Gal 6,13). Ezek a verssek felismerik annak a lehetőségét, hogy a Biblia tanítása, miszerint egyedül a kegyelem az alapja Isten áldásainak, félremagyarázható és mentségül használható egy élvezetekkel teli és tunya élethez.

Pál a Római levél egész hatodik fejezetét a feltett kérdés – „maradjunk a bűnben, hogy megnövekedjék a kegyelem” – megválaszolásának szenteli. Miért kellett egy ilyen kérdéssel foglalkozni? Mit mondhatott, hogy ez a kérdés egyáltalán felmerült? Pál tanítása a Római levélben egészen eddig a pontig az egyedül Jézus Krisztusba vetett hit általi megigazulásról szólt, amely a Róm 5,20 elsőprő állításában csúcsondott ki: „De ahol megnövekedett a bűn, ott még bőségesebben kiáradt a kegyelem.”

Pál apostol rájött, hogy Isten kegyelmének felkészületlen bemutatása félreértésre ad okot. Ő maga is tudta, hogy az Isten semmi mással össze nem hasonlítható kegyelmé-

* Ezt a sorozatot a presbiterképzésben is felhasználhatjuk

nek egyedüli hangsúlyozásához való állhatatos ragaszkodás – anélkül, hogy beszéljünk a részünkről való odaszánás, fegyelmezetség vagy engedelmesség fontosságáról – félreértésre adhat okot. Tudta, hogy olvasói a következő magatartással reagálhatnak: „Ha mindez igaz, akkor gyerünk, kövessük el az összes bűnt, amit csak akarunk. Minél többet vétkezünk, annál inkább arra készítjük Isten kegyelmét, hogy elárasszon bennünket.”

Egy ilyenfajta válasznak mindig fennáll a lehetősége. Egyébként, ha a kegyelemről alkotott elképzelésünk nyomán nem merül fel bennünk ez a lehetséges félreértés, akkor nem értjük teljesen a kegyelem fogalmát. Hiszem, hogy ebből a magatartásból adódó félelem készítet bennünket arra, hogy a kegyelem tanát a cselekedetek tanára változtassuk.

„Maradjunk a bűnben, hogy megnövekedjék a kegyelem?” A feltett kérdésre a tizenkilencedik század egyik leghatékonyabb és legtiszteltebb bibliamagyarázója, az angliai dr. Martyn Lloyd-Jones késői írásaiban adja meg a választ:

„Az egyedül kegyelem általi megváltás evangéliumának prédikálása mindig magában hordja a veszélyt, hogy elhangzik ez a vád. Nincs is jobb próbája annak, hogy valaki tényleg az Újszövetség megváltás-evangéliumát hirdeti-e, mint az, hogy néhány ember félreértheti, félremagyarázza, és odáig viszi, hogy mivel egyedül kegyelem által kapod a megváltást, egyáltalán nem számít, mit teszel; vétezzél csak tovább, még inkább öregbítve Isten kegyelmének dicsőségét.”

Dr. Martyn Lloyd-Jones nyilvánvalóan nem azt akarja, hogy zavart keltsünk az emberekben az örömhír bemutatásakor. Egyszerűen csak annyit mond, hogy az egyedül kegyelem általi megváltás hirdetése, függetlenül bármilyen előzménytől a hallgatóság részéről, azzal a lehetőséggel jár, hogy emberek azt fogják mondani: „Mindegy mit teszel; vétezz, amennyit csak akarsz.” Az összes reformáció korabeli híres prédikátorral együtt Luther Mártont is megvádolták már ezzel, amikor az egyedül kegyelem általi megváltást prédikálta a Krisztusba vetett hit által. A vád Pál apostolt is utolérte: „Vagy talán igaz az, amivel rágalmaznak minket, és amit állítanak némelyek? Hogy tudniillik így beszélünk: tegyük a rosszat, hogy a jó következzen belőle! Az ilyeneket méltán sújtja az ítélet.” (Róm 3,8)

A megváltáshoz szükséges kegyelem ugyanaz a kegyelem, amely által keresztyén életünket éljük. Pál a Római levél 5,2-ben ezt mondja: „Óáltala kaptunk hitben a szabad utat *ahhoz a kegyelemhez, amelyben vagyunk.*” Nemcsak megigazultunk kegyelemből hit által, de ugyanebben a kegyelemben létezőnk minden nap. És mint ahogy a kegyelemből való megigazulás is ki van téve félreértéseknek, úgy a kegyelemből való élet tanítása is.

A probléma megoldása nem a kegyelem törvényeskedéssel való kiegészítésében van. Hanem abban, hogy annyira magával ragad Isten kegyelmének csodálatos és határtalan nagylelkűsége, hogy hálából, és nem kötelességből válaszolunk. Amint azt Steven Brown, a floridai Miami Key Biscayne Presbiteriánus Gyülekezet lelkésze mondta: „nem az a probléma, hogy az evangéliumot túl elfogadhatóvá tettük. A probléma az, hogy nem tettük elég elfogadhatóvá.”

Megterheltük az Isten Krisztusban megjelenő kegyelméről szóló evangéliumot a sok „kellene” felsorolásával. „Ezt kellene tennem”, és „azt kellene tennem”. „Odaszántabbnak, fegyelmezettebbnek, engedelmesebbnek kellene lennem.” Amikor így gondolkozunk vagy tanítunk, akkor Isten kegyelmére szeretet helyett kötelességgel és kötelezettel válszolgatunk.

Hadd tegyem ezen a ponton álláspontomat teljesen világossá. Szilárdan hiszem és keresem az odaszánás, fegyelmezetség és engedelmisség lehetőségeit. Teljesen elköteleztem magam arra, hogy életem minden területét Jézus Krisztus uralma alá adjam. Hiszem és keresem annak a lehetőségét is, hogy más elkötelezettségeket is gyakoroljak, amelyek az alap-odaszánásból adódnak. Odaszántam magam a feleségemnek, „amíg a halál el nem választ” Az üzleti kapcsolatokban a becsületesség és tisztesség elkötelezettje vagyok. Elköteleztem magam arra, hogy mindenki irányában a szeretet cselekedetei vezessenek. Ám elkötelezettségem ezeken a területeken az Isten kegyelmére adott hálátelt válaszból fakad, és nem abból a törekvésből, hogy kiérdemeljem Isten-áldásait.

A bibliai igazságok többségét fokozatosan értettem meg, személyes bibliatanulmányozáson, valamint lelkészek és hozzáértő tanítók tanításain keresztül. Néhány ritka alkalommal az Úrnak úgy tetszett, hogy hirtelen világítsa meg értelmemet igazságának valamilyen vonatkozásában, mintha valaki felkapcsolta volna a villanyt a sötét szobában. Nem hirtelen tanultam meg egy lelki igazságot, inkább egy új és sokkal inkább lelki értelem szerint értettem meg az igazság egy szeletét.

Isten mindenható kegyelmének megértésével kapcsolatban is ez történt. Meggyőződéses törvényeskedő voltam, és kötelességtudóan kerestem, hogyan élhetném még jobban keresztyén életemet. Néha teljesen elborítottak az általam a keresztyén élethez tartozónak vélt „meg kellene tenni” elvárások. Egy nap azonban hirtelen teljesen új módon értettem meg Isten kegyelmét. Most már, hosszú évek után, meg vagyok győződve, hogy ez a sokkal biblikusabb értelmezés.

Mi volt hát a válaszom Isten kegyelmének új és jobban megértett igazságára? Elhagytam odaszánásomat és feladtam a lelki fegyelmet? Egyáltalán nem. Nagyon jól emlékszem, mit tettem. Fél napot töltöttem Istennel egy hideg, kemény járólappal kirakott alagsori szobában. Ahogy megvilágosodott értelmem Isten kegyelmére vonatkozóan, a Róm 12,1 jutott eszembe:

„Az Isten irgalmára kérlek tehát titeket, testvéreim, hogy okos istentiszteletként szánjátok oda testeteket élő és szent áldozatul, amely tetszik az Istennek.”

Térdeimre estem azon a hideg, kemény kövön, és valami ilyesmit mondtam Istennek: „Uram, már odaadtam Neked testemet élő áldozatként, de a mostanihoz hasonlóan még soha nem értettem meg irgalmadat és kegyelmedet. Most, hogy már mélyebben értem kegyelmedet, átadom magam neked újra és mélyebben. Teljesen odaadom magam neked, minden fenntartás nélkül.”

Most is, több mint harminc évvel később, arra az odaszánásra építke, amelyet azon a napon, abban az alagsori szobában tettem. Sőt, még mindig keresem a lehetőséget Isten kegyelmének jobb megismerésére, mert tudom, hogy odaszánásom csak akkor fog kitartani „jóban-rosszban”, ha tovább növekszem az Ő kegyelmének megértésében.

Steve Brownnak igaza volt. Nem tesszük az evangéliumot elég „elfogadhatóvá”. A nem-keresztyéneknek a kegyelemről prédikálunk, a keresztyéneknek pedig a kötelességekről. Ahogy Richard Gilbert írta: „Néha úgy tűnik, megszámlálhatatlanul sok kegyelem áll rendelkezésedre, ha nem vagy keresztyén, de ha keresztyénné lettél, akkor mindenféle törvényeknek kell engedelmeskedned, és úgy érzed, jobban ment a sorod, mielőtt megtértél.”

Még terminológiánk is elárulja, hogyan osztjuk fel a keresztyén életet „kegyelem” és „cselekedetek” komponensekre. A *megváltás ajándékáról* beszélünk és a *tanítványosság áráról*. A „tanítványosság ára” kifejezésről nem állíthatjuk, hogy nem biblikus, de a hozzá fűzött megjegyzésekről már igen. Gyakran képviseljük azt a gondolatot, hogy Is-

ten kegyelme éppen csak arra elég, hogy királyságának ajtaján bejussunk, de utána minden a saját vérünkön, izzadságunkon és könnyeinken múlik.

Hogyan közelítette meg Pál az odaszánás és fegyelmezés kérdését? Nézzük meg újra a Róm 12,1-et. Az apostolnak ez a levele a Biblia megváltásról szóló tanításának alapja. Az egyedül Jézus Krisztuson keresztül való megigazulás tanának legkövetkezetesebb és legteljesebb bemutatása. Mindazonáltal, Pál a levelet olyan embereknek írta, akik már hívők voltak. Úgy utal rájuk, mint „akik az Isten szerettei, akiket ő elhívott és megszentelt”. Megköszöni Istennek, hogy hitüknek „az egész világon híre van”, és vágyakozik arra, hogy együtt bátorodjanak meg, „egymás hite által”. (Róm 1,7–8.12) Nyilvánvaló, hogy hívőkhöz szólt.

Pál segítségképpen írta a levelet, hogy megváltásukat még teljesebben értsék. Tizenegy fejezeten keresztül végigveszi az evangéliumot, megmutatva, hogy a megváltás egyedül Isten kegyelméből, a Jézus Krisztusba vetett hit által lehetséges, majd különböző, a kegyelemről szóló tanítása nyomán felmerülő kérdésekkel foglalkozik.

Amíg be nem fejezte a *hívőknek szóló* tizenegy fejezetnyi tanítást Isten kegyelmének evangéliumáról, addig nem várta tőlük a választ: önmaguk teljes odaszentelését. Azután azonban sürgeti őket: „Szánjátok oda testeteket élő és szent áldozatul, amely tetszik az Istennek.” (Róm 12,1)

Pál felhívása erőteljes. Charles B. Williams Újszövetség fordításában a „szánjátok oda testeteket” kifejezést így fordítja: „hozzatok testetekről egy döntő [lábjegyzet: egyszer s mindenkorra szóló] felajánlást”. Az „élő és szent áldozat” kifejezés azonban magában hordozza a „soha el nem mulasztott, soha vissza nem vont szakadatlan áldozat” és az „állandó odaszentelés” jelentéseket. Az apostol tehát egy döntő, soha vissza nem vont odaszánásról beszél, amelyet folyamatosan megerősítünk és megújítunk. Ennél magasabb szintű odaszánást senki nem kérhet.

Milyen megfontolásra érdemes gondolatot hoz elő Pál, amely az alapja, ill. motiváló tényezője a teljes odaszánásnak? Nem a kötelességtudatra hivatkozik, hanem Isten irgalmára („az Isten irgalmára kérlek”). Olyan választ kér, amely nem kötelességből, hanem szívből jövő hálából fakad.

Nos, a tény az, hogy van kötelezettségünk Istennel szemben. Ő a világ mindenható irányítója, és ilyen minőségében beszél róla a 119. zsoltár 4. verse: „Te megparancsoltad, hogy utasításaidat pontosan megtartsák.” Isten azonban motivál is bennünket az engedelmességre, nem mindenható törvényei, hanem Jézus Krisztuson keresztül gyakorolt kegyelme alapján.

Luther Márton írta a Római levél 12. fejezet 1. verséről: „Egy törvényvégrehajtó ragaszkodik az ijesztgetéshez és büntetéshez; a kegyelem hirdetője az irányunkban mutatott isteni jóssággal és szeretettel vonz; mivel nem 'nemszeretem cselekedeteket' vagy kelletlen szolgálatot akar, hanem örömmel teli és felszabadult szolgálatot Istennek.”

Egyszer megkértek, hogy Jézus Krisztus uralmáról tartsak előadást egy konferencián. Tudtam, az előre megtervezett cél az, hogy buzdítsuk a hallgatóságot, szenteljék oda magukat Jézus Krisztus uralmának a mindennapi élet dolgaiban. Üzenetemet viszont Isten jósságának bemutatásával indítottam. Miután tizenöt vagy húsz percet töltöttem Isten jósságának leírásával, azután kezdtem Jézus Krisztus életünkben betöltött uralmáról beszélni.

Miért építettem fel így az előadásomat? Mert a Jézus Krisztus uralmának való engedelmességnek Isten szeretetére és kegyelmére adott válaszként kell érkeznie. Isten irgalmának tükrében sürgeti Pál a római hívőket, hogy ajánlják fel testüket élő áldozatul. Hasonló indíttatásból kell ma nekünk is az Ő uralmának alárendelnünk magunkat.

Odaszánásunk, fegyelmezetségünk és engedelmisségünk motivációja ugyanolyan fontos, ha nem fontosabb Istennek, mint teljesítményünk. Ahogy azt Ernest F. Kevan írta: „A törvény követelményei belül vannak, érintik a motivációt és a vágyakat, és nemcsak a külsőleg megjelenő cselekedetekkel törődnek.”

Dávid azt mondta Salamonnak: „Te pedig fiam, Salamon, ismerd meg atyád Istenét, és szolgálj neki teljes szívvel és készséges lélekkel, mert megvizsgál az Úr minden szívet, és megismer minden gondolatot és szándékot.” (1Krón 28,9) Pál apostol is visszahangozza a motiváció fontosságát, amikor az Úr visszajöveteléről ír: „Ő majd megvilágítja a sötétség titkait, és nyilvánvalóvá teszi a szívek szándékait.” (1Kor 4,5)

Isten megvizsgálja a szívet és megért minden indítékot. Ahhoz, hogy elfogadhatóak legyenek a számára, indítékainknak az iránta való szeretetből és dicsőítésből kell fakadniuk. A törvénykező motívumokból – a következményektől való félelem, vagy az Isten jó tetszésének kiérdemlése – származó engedelmisség nem kedves az Úrnak. Abraham Booth (1734–1806), angol lelkész és író tollából származik az alábbi állítás: „Ahhoz, hogy egy cselekedetet igazán jónak nyilvánítsunk, annak jó alapelvből kell kiindulnia, a megfelelő szabályok szerint kell végrehajtani, és a megfelelő végeredménnyel kell számolni.”

Booth jó alapelvet határozott meg, az Isten szeretetét, azaz azt, hogy mi szeretjük Istent. A megfelelő szabályt Isten kijelentett akaratában határozta meg, amint azt a Szentírásban olvassuk. A megfelelő végeredmény – vagy ahogy ma mondanánk, a megfelelő cél – az Isten dicsősége.

Tehát jó cselekedeteink nem jók igazán, hacsak nem az Isten iránti szeretet motiválja őket, és a vágyakozás, hogy dicsőítsük Őt. De nem lehet ilyen indíttatásunk Isten iránt, ha azt gondoljuk, ki kell érdemelnünk jóindulatát engedelmisségünkkel, vagy félünk, hogy elveszítjük ezt a jóindulatot engedelmességünkkel. Az ilyenfajta cselekedet-orientáltság lényegét tekintve öncélú; indíttatása annak megfontolásából fakad, vajon mennyit tudunk nyerni vagy veszíteni Isten áldásaiból, és nem hálával teli válaszukból arra a kegyelemre, hogy Ő már mindent nekünk ajándékozott Jézus Krisztusban.

Felszabadít bennünket az önző motivációtól, ha Isten kegyelme alatt élünk a kötelesség érzése helyett. Felszabadít minket az Istennek való engedelmisségre és szolgálatra, önmagunk szeretetteljes és hálás odaszánására megváltásunkért és az áldásokért, amelyeket már nekünk adott kegyelme által. Következésképpen Isten kegyelmének szív szerinti megragadása – amely távol van minden közömbös vagy nemtörődöm magatartástól – fogja számunkra az Istennek tetsző egyedüli motivációt adni. Csak ha teljesen meg vagyunk győződve arról, hogy a keresztyén élet kegyelem alapú, akkor tudjuk Őt hálás és szerető szívvel szolgálni.

Ismertem egy embert, aki nagyon szigorúan vette az adakozást. Bevételének pontosan a tíz százalékát adta Isten munkájára: soha egy fillérrel sem kevesebbet, és amennyire én tudom, soha egy fillérrel sem többet. Megkérdeztem, miért adakozik ilyen ridegen? Azt válaszolta: „Félnék nem így tenni.” Elég jól ismertem ezt az embert, és attól tartok, meglehetősen vegyes érzelmekkel volt tele. *Valamennyire* örült, amikor odaadta a 10 százalékot; de az alapvető indítéka az adakozás elhagyásának következményeitől való félelem volt. Nem örömteli és hálás szíve indította adakozásra.

Ezzel szemben Pál apostol motivációként Krisztus kegyelmére hivatkozott az adakozással kapcsolatban. Azt mondta: „Mert ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét, hogy gazdag létére szegénnyé lett érettetek, hogy ti az ő szegénysége által meggazdagodjatok.” (2Kor 8,9) Pál, ahogy ma mondanánk, nem állélkiismeret-furdalást akart ébreszteni a korinthusiakban. Nem csak azt akarta, hogy bőkezűen adakozzanak, hanem hogy adakozásuk az Isten kegyelme iránti hála érzéséből fakadjon. Azt akarta, hogy az

emberek ne kötelességből vagy kényszerből adjanak, hanem vidáman, Isten iránti szeretetteljes odaadással azért, amit Krisztusban már nekik ajándékozott.

Sokan közülünk olyanok, mint az említett tizedfizető. Sokkal inkább motivál bennünket a félelem Istentől, ill. attól, hogy visszatartja áldásait, mint az iránta való szeretet. Felkelünk korán reggel, hogy csendességet tartsunk, de nem azért, mert igazán vágyunk az Istennel való közösségre, hanem mert félünk, hogy elveszítjük az aznapi áldásokat, ha ezt nem tesszük.

Egy alkalommal éppen egy hétvégi konferenciára utaztam, hogy a „szentségre való törekvés” témakörben tartsak előadást. Ahogy felszálltam a repülőgépre, rendkívül csábító kísértés tört rám, és érzéki vágyakkal teli pillantásokat akartam vetni egy fiatal nőre. Azonnal az jutott eszembe: *„Nem teheted meg. Éppen úton vagy, hogy a szentségről beszélj.”* Azzal, hogy ezt mondtam magamnak, nyilvánvaló lett, nem az érdekel, hogy valóban szent legyek, mint ahogyan arra másokat hívok. Inkább attól félttem, előadásom nélkülözni fogja Isten áldását.

Miután felfedeztem rossz motivációmat, lehajtottam a fejem és ezt mondtam: „Még ha soha többé nem nyitom is ki a számat, hogy Rólad beszéljek, Te akkor is elég értékes vagy a számomra, hogy 'nem'-et mondjak a kísértésre.” Én-központúból Isten-központúvá változtattam engedelmisségem indítékait.

Hadd tisztázzunk még valamit, nehogy félreérthető legyek. Amikor engedelmisségünkkel vagy fegyelmezettségünkkel kapcsolatban Isten-központú indítékról beszélek, akkor ez alatt nem hajlandóságot vagy érzéseket értek. Nem kell addig várnunk a csendesség megtartásával, amíg „úgy érezzük”, szükségünk van rá. És természetesen nem szabad addig várnunk, amíg kifejezett hajlandóságot érzünk az Istennek való engedelmisségre. A motivációnak semmi köze az érzésekhez vagy a hajlandósághoz; inkább az értelmünkhöz kapcsolódik, amellyel eldöntjük, hogy miért teszünk, vagy nem teszünk valamit. A kegyelem által élő ember számára az ésszerű válasz, Isten Krisztusban megnyilvánuló kimeríthetetlen kegyelmére, egyedül a szeretetből fakadó önátadás lehet.

Ahonnán haza lehet találni

Amikor Angliában voltunk, rendőrök mondták el nekünk a következő történetet:

Éjnek idején szívszagató zokogást hallottunk egy sikátorból. Kisfiú ült az ajtó előtt, és azt ismételte: eltévedtem, eltévedtem.

Szerették volna visszaemlékeztetni arra, hogy melyik utcában lakik, ezért elsorolták a környékbeli utcák neveit, boltokat, szállodákat. A kisfiú nem emlékezett ezekre. Aztán egy templomot említettek meg, melyen egy nagy fehér kereszt állt. A kisfiú arca felragyogott. Igen! Vigyenek ahhoz a nagy házhoz, melyen a kereszt áll. Onnan már haza tudok találni!

Billy Graham

Alkalmi prédikációk

Esketési igehirdetés

Megyaszi László

Kézdimartonfalva

„Boldogok, akiknek szívük tiszta...”

Alapige: Máté 5,8

Kedves ifjú testvéreim! Ez az ige tartalmazza a legnagyobb ígéretet, amit az ember kaphat: Istent meglátni. Ma, e számotokra jeles napon áhítattal és csodálattal állunk itt, és szeretnénk, ha a ti szívetek és lelketek olyan lenne, mint a mély tenger, hogy befogadhassátok Őt.

A felolvasott igében az Úr nem azt mondja, hogy azok, akiknek ajkuk vagy kezük tiszta, hanem azt, hogy „akiknek szívük tiszta”, mert a kegyes beszéd és a becsületes életmód is lehet látszat, ámtítás és csalás. A szívtől függ minden. Mert ha a szív tiszta, megtisztul tőle az ajak és a kéz is.

Ez ünnepi alkalommal úgy-e ti is erre törekedtek, ifjú testvéreim? – Erre buzdítanak titeket szüeleitek, barátaitok, ismerőseitek, az egész ünneplő násznép.

Amikor az Úr a tiszta szívről beszél, ezzel azt mondja, hogy az a maga bűnös természet miatt nem tiszta. Már a Biblia első lapjain ott áll: „az ember szívének gondolata gonosz az ő ifjúságától fogva” A mi megváltó Jézusunk ezt mondja az ő tanítványainak: „A szívből származnak a gonosz gondolatok, gyilkosságok, házasságtörések, lopások, paráznaságok, hamis tanúbizonyosságok, káromlások...”

Ez ünnepi alkalommal mindannyiunk feltesszük a kérdést, hogyan juthatunk tiszta szívhez.

Az életben sokan próbálkoznak azzal, hogy saját erőfeszítésük révén jussanak tiszta szívhez. Elhatározzák, hogy megváltoznak, megjavulnak, egyik napról a másikra mássá lesznek, ezt vagy azt nem teszik többé. De nem sikerül nekik. Jószándékkal nem vagyunk képesek bűneinktől megszabadulni!

Kedves ifjú pár, akik szemeink előtt nevelkedtetek, és akik a templomban egypár évvel ezelőtt tettetek konfirmációi fogadalmat Jézus Krisztushoz való hűségetekről, át akarjátok-e élni a tiszta szív boldogságát – kérdezi tőletek Isten. Ha igen, én hiszem, hogy ezt akarjátok egy egész életen át, akkor vigyétek minden emberi gyengeségeteket Jézus elébe.

János apostol erről így ír: „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz Ő, hogy megbocsássa bűneinket, és megtisztítson minket minden gonosztól.” A bűnt megvallani annyit jelent, mint néven nevezni azt. A bűnt megvallani csak akkor tudjuk, ha felismerjük, vagyis elfogadjuk: ha Isten maga vagy egy ember megmondja nekünk. Ezt azonban so-kan nem tudják elviselni. Ha pedig nem ismerjük el bűneinket, akkor nem is vallhatjuk meg. Ha felismerjük bűneinket, de nem következik utána a megtisztulás, akkor boldogtalanok maradunk. Ti, ifjú testvéreim, boldogok szeretnétek lenni egy életen át? Ha igen, és úgy gondolom, hogy szívetek minden vágya ez, akkor szükséges az Isten és az emberek előtti bűnvallás. Amíg nem teszünk őszinte bűnvallást annak, aki ellen vétkezünk, addig nem számíthatunk Isten bocsánatára.

A megtisztulásnak egyetlen eszköze Jézus Krisztusnak, Isten Bárányának a vére, amely aláhull a keresztről és megtisztít minden bűneinktől. Az ApCsel-ben ezt olvasuk: „Megtisztította szíveiket hit által.” Jézus Krisztus vére, ha hittel megragadjuk, a szív teljes megtisztulásának eszközüvé válik számunkra. Erről vall az ismeretlen költő:

„Egy forrás van, melyből fakad,
Büntörlő, drága vér.
E vér csodás nyugalmat ad,
Itt bú, baj véget ér.

E forrás értem is buzog,
Örömmel vallom ezt,
Jézus a bűnért áldozott,
S enyém is a kereszt.”

Kívánjuk, hogy legyen egész házaseletetek alatt tiszta, „megmosott” szívetek, hogy majd megláthassátok egykor az üdvözültek seregében a mi Urunk Jézus Krisztust. Ámen.

Temetési igehirdetés

Mihály Lajos
Detrehemtelep

Szívemnek Kősziklája...

Alapige: Zsoltárok 73,25–26

Gyászoló testvéreim! Két nappal ezelőtt szomorú szívvel vettük tudomásul a szerető és szeretett férjnek, édesapának, testvérnek, rokonnak, gyülekezetünk egyik hűséges tagjának közülünk való elköltözését. Most a végtisztességtétel és búcsúzás nehéz perceiben is megrendült lélekkel álljuk körül az ő koporsóját és veletek, a gyászoló családtagokkal együtt keressük a vigasztalást.

Jó volt ma is hallani, hogy Isten, a mi Atyánk megvigasztal minket minden nyomorúságunkban. E szomorú alkalommal egy olyan ige által cselekszi ezt, amely egy sokat szenvedett hívő ember bizonyágtétele és megvigasztalódása. Milyen jó hinni és tapasztalni, hogy akkor, amikor mi tehetetlenül állunk meg a halál okozta veszteség miatti fájdalommal szemben, Isten, az egekben lakozó, de igéje és Szentlelke által hozzánk mindig közel levő Úr, megszólal. Igen, mert Ő szeret minket és azt akarja, hogy nekünk, akiknek bőséggel kijutott és kijut a Krisztus szenvedéseiből, legyen bőséges vigasztalásunk is Krisztus által, aki tegnap és ma és mindörökké ugyanaz.

Isten megengedi nekünk, mielőtt elköltözött férfitestvérünk koporsójával elindulnánk a temető felé, hogy a családtagok által elmondottak alapján számba vegyük: hogyan élte le életének esztendeit, amelyeket, akárcsak mi, sáfárkodásra kapott Istentől.

Gyászoló szerettei elmondták azt, hogy őbenne egy szerető szívű, hűséges, önfeláldozó, érett imádkozó és küzdő férjet, édesapát, testvért veszítettek el. Annak ellenére, hogy neki bőséggel kijutott a Krisztus szenvedéseiből, ugyanis esztendeinek nagyrésze nyomorúság és fáradtság volt, tudott Isten akarata szerint élni. Ezért fáj annyira a tőle való megválás. A hívő ember azonban azzal a hittel és reménységgel válik meg szeret-

teitől, hogy egykor viszontláthatják egymást, hiszen Krisztus megígérte: Ő mindnyájunkat átalvisz Önmagához. Elköltözött férfitestvérünknek mindig volt valakije, itt ezen a földön, akivel megoszthatta életének minden gondját és örömét. Csalátagjai önzetlen szeretettel vették őt körül életének utolsó, nehéz időszakában is, amikor gondozásra szorult. Példája arra figyelmeztet: éljünk úgy ezen a világon, hogy mindig legyenek olyanok mellettünk, akik szeretettel, tisztelettel vesznek körül bennünket. Igen, mert jó és vigasztaló, ha tudjuk, hogy olyanok élnek velünk és mellettünk, akikre bármikor számíthatunk.

Azonban tudjuk azt, hogy ez a mi földi sátorházunk elbomol, a földieket, szeretteinket, anyagi javainkat rövidebb-hosszabb földi vándorlás után, a kiszabott esztendő lejártaival, itt kell hagynunk. Ezért sokkal fontosabb és vigasztalóbb tudni azt, hogy van Valakink az egekben! Férfitestvérünk ajkáról számtalanszor elhangzott a zsoldáríró bátorító, a halálfélelemmel szemben is erőt adó kérdése és vallomása: Kicsodám van az egekben? Náladnál egyébben nem gyönyörködöm e földön! Ő ezt nem csak vallotta, hanem életfolytatásával be is bizonyította, mint hűséges templomlátogatója gyülekeztünknek.

Miben szoktunk gyönyörködni? Családunk tagjaiban, földi javainkban! Ő is mindezeket magáénak mondhatta. Isten 50 évvel ezelőtt feleségében hűséges segítőtársat rendelt melléje. Házasságát három gyermekkel áldotta meg. Szorgalmas munkával földi gazdagságot is szerzett, mind a maga, mind szerettei számára. De ő tudta, hogy mindez nem elég, mert mindaz, ami földi, magán hordozza a mulandóság bélyegét. Ezért vallotta: Van Istenem, van Megváltóm, aki legyőzte a halált, aki elment, hogy számomra is helyet készítsen az atyai házban. Ez a hitbizonyosság nem jelentett tétlenséget számára. Ő nemcsak vallotta: Náladnál egyébben nem gyönyörködöm e földön, hanem keresztyénekként egész életében, szabad lelkiismerettel harcolt a bűn és a Sátán ellen. Ez a harc az, ami megkülönbözteti a csak a földiekben gyönyörködő embert az egekben lakozó Istenben is gyönyörködő, egészen másként élő embertől. Téved, aki azt gondolja, hogy igénk tiltja a földiekben való gyönyörködést, mivel minden jó adomány és tökéletes ajándék Istentől száll alá. Ő az ember élettervére tette e földi látható világot, amely elmúlik ugyan, de aki Isten akarata szerint sáfárkodik a reábizottakkal, megmarad örökké!

Ennek tudatában vallja a zsoldáríró és vallotta elköltözött testvérünk is: „Ha elfogyatkozik is testem és szívem, szívemnek kösziklálja és az én örökségem te vagy, oh, Isten, mindörökké!” Ő ezt nem csak a jó napokban, de életének utolsó, nagyon nehéz, szenvedésekkel teljes időszakában is hittel vallotta. Jézus Krisztusra építette fel az életét, mint élő Kösziklára. Hite által tudta, hogy bár elfogyatkozik teste és szíve, hogy bár mindaz, amiért 75 éven át küzdött a múlté lesz, de látta életének és küzdelmeinek értelmét azokban, akiket maga mögött hagyott, és Abban, Aki várja őt a mennyben!

Gyászoló szerettei! Ennek az egekben lakozó Úrnak köszönjétek meg őt, mindazokat a lelki és testi ajándékokat, amelyeket általa nyertetek Istentől. Soha ne felejtsetek el: bár elfogyatkozott teste és szíve annak, akit ti szeretetek, de a Köszikla áll! Ő a feltámadás és az élet, ha valaki hisz Őbenne, ha meghal is él, és aki él és hisz Őbenne, soha meg nem hal! Hiszitek-e ezt?

Jó annak, aki így, ezzel a hittel és reménységgel vesz ma búcsút és nem bánkódik úgy, mint akiknek nincs reménységük.

Gyászoló gyülekezet! Most a búcsúzás perceiben kérjük és engedjük, hogy Isten írja be szívünkbe az Ő ígését, mint útravalót: „...eljő az óra, amelyben mindazok, akik a korporsóban vannak, meghallják az Ő szavát. És kijönek: akik a jót cselekedték, az élet feltámadására: akik pedig a gonoszt művelték, a kárhozat feltámadására.” (Jn 5,28–29) Ámen!

Áhítat az Agnus Rádió 4 éves születésnapjára

Jenei Tamás
Kolozsvár

Ha ezer lépésre kényszerítenek...

Alapige: Máté 5, 41

Ha ezer lépésre kényszerítenek, menj el kétannyira! Jézusnak ezek a szavai egy olyan világban hangzottak el, amikor még a „szemet szemért, fogat fogért” jelszó volt az irányadó. Ez a jelszó azonban sok-sok vért követelt – hiszen ez a vérbosszú törvénye. Ez a törvény azonban zsákutca.

Jézus az övét óvja minden ilyen zsákutcától. Még abban az erőszakosságáról híres római korban teszi ezt, amikor a római katonának joga volt nehéz fegyverzetét egy helyi alattvalóval ezer lépésre elcipeltetni. Ha emlékezünk, akkor ennek a törvénynek az alapján cipeltette a római kivégző osztag katonája Krisztus keresztjét cirénei Simonnal. (Mert ha az elítélt már nem volt képes cipelni a keresztet, akkor a katonák kellett volna azt a hátukra vegyék.) Általában egyetlen alattvaló sem örült egy-egy ilyen megalázó feladatnak.

Jézus azonban egy ilyen ellenséges szellemiségű világban a szeretetnek ezt a beszédes 1000 plusz 1000 lépését ajánlja!

Én úgy érzem, hogy a Kuratórium tagjaként ismerem az Agnus Rádió belső életét, s ezért hitelesen mondhatom, hogy a Rádió a maga első 1–2 évét ilyen ellenséges és feszült légkörben töltötte. Megnemértések között, segítség és támogatás nélkül.

Az első mérföld után könnyű lett volna ezt mondani: „Elég! Ebből elég!” Ha a hivatalosok közül senkinek sem fontos a Rádió ügye, ha senkinek sem fáj, hogy önhibáján kívül akadozik a munka, ha igazán senkinek sem szívügye ez a missziói tevékenység, akkor én minek törjem magam?! De el kell mondanom, hogy az ilyen keserű lázadás mindig a Gonosztól, a Kísértőtől származik. Mert ha a földi hivatalosoknak nem fontos, nem fáj, nem létfontosságú ügye a Rádió határtalan missziói tevékenysége – Valakinek mégis fájna volna, ha ez abbamarad. Jézusnak!

Ma azért ünnepelhetünk 4. születésnapot, mert ti, kedves rádiósok, és ti, kedves rádióhallgatók nem a Kísértőre hallgattatok, hanem Jézusra! A bántások és megnemértések közben, a támogatások elmaradása közben is elindultatok a második 1000 lépésre. Ezen a második 1000 lépésen most eljutottatok a 4. születésnaphoz. Ezért ez a 4. születésnap győzelem. A Krisztus iránti hűség, szeretet és kitartás győzelme. Ezen a mai napon ezért a Győzelemért szeretnénk együtt hálát adni Istennek: a győztes rádiószerkesztőkért és a győztes rádióhallgatókért!!!

Ezen a második 1000 lépésen azonban éppen csak hogy elindultunk. Az előrejutáshoz továbbra is szükség van a Krisztus iránti hűségre, szeretetre, kitartásra. Mind a szerkesztők, mind a hallgatók részéről! Egy azonban biztos! Sok-sok valós eset bizonyítja, hogy ezen a második mérföldön történnek mindig az igazi csodák. A Krisztus csodái! Mert ő hű, még ha mi hűtlenkedünk is. De ha hűségesek maradunk az ő ügyéhez, a jutalom nem maradhat el!

Ma ezért a győzelemért adjunk hálát, s ezeket a csodákat kérjük Tőle! Ámen.

(Elhangzott Kolozsváron, az Agnus Rádió 4. születésnapján, 2007. március 4-én.)

Tanulmány a restaurálásról

Papír- és könyvrestaurálás a Csíki Székely Múzeumban^{*}

A szakirodalomból tudjuk, a történelem során korán fellelhető az arra való törekvés, hogy becses, értékes, fontos vagy jelentős tárgyainkat megőrizzük a jövő számára.

A papírból készült műtárgyak és dokumentumok (iratok, könyvek) valamiféle javítása, „restaurálása” Európában valószínűleg egykorú a papír készítésével és írásra való felhasználásával. Ezt annak alapján gondolhatjuk, hogy ismerjük az ember természetes vágyát arra, hogy tárgyait kijavítsa, a legjobb külsejűvé tegye; ezzel visszaadva eredeti funkcióját. Korabeli receptkönyvekből van tudomásunk arról, hogy már a 6. században kijavították a kódexek és oklevelek állati eredetű pergamenanyagát. De figyelmet fordítottak nemcsak a papír, hanem a szobrok, táblaképek „restaurálására”, ha sokszor furcsaságokkal is. A restaurálás problémájának megoldása gyakran alkalmazkodott az uralkodói ízléshez. Erről a római korban írók nyújtanak tanúságot. Így például Suetonius idézi Caligula parancsát, amely szerint Pheidiasz Zeuszát át kellett volna szállítani Görögországból, hogy annak fejét „saját fejével” helyettesítsék.

A hellenizmust követő középkort egyfelől az antik kultúremlékek megsemmisítése jellemzi, másfelől a szobrokat adaptáció formájában őrizték meg. Így például a szarkofágokból keresztelőkutak készültek, Marcus Aurelius képmásából Szent Konstantin lett stb.

Az olasz reneszánsz idején a restaurálásokat nemegyszer olyan kiváló művészek végezték, mint Donatello, Verocchio, Michelangelo. A 16. századot az antik leletek számának erős növekedése jellemzi, emiatt a munka minősége sokszor romlott.

A következő korszak a 19. századig tart, melyet a „felújítás elve” jellemez. A megrendelő ízlése szerint a teljes helyreállításra, a patina eltávolítására törekedtek. Az: első tudós, aki ezt az elvet támadta, Johann Joachim Winckelmann, a művészettörténet és -elmélet nagy személyisége. Ő az, aki elmélyült megfontoltságra inti a restaurátorokat. A kedvező fordulat a 20. században következik be, amikor új tudományos érvekkel alátámasztott, a történetiséget megőrizni kívánó munkamódszer alakult ki. A megváltozott esztétikai és etikai szemlélet hatására a restaurálásban is új korszak kezdődött. Felismerték, hogy ez a tevékenység a műtárgyak gondozásának és megőrzésének révén nélkülözhetetlen feladat, mely nagy felelősséggel jár. Tudatossá vált például, hogy egy kora gótikus fatábla kulturális múltunknak dokumentuma, nem pedig közönséges fadarab.¹

Hogyan határozható meg ezek után a restaurálás fogalma, és miben áll a restaurátor munkája? Restauráláson a művek történeti és esztétikai megőrzésére törekvő műveleteket értjük, amelynek célja, hogy kulturális értékeink a lehető legkisebb beavatkozással, hitelességüket megtartva fennmaradjanak az utókor számára.

A papír- és könyvrestaurátornak ismernie kell: a műtárgy (jelen esetben könyv, dokumentum stb.) történeti, művelődéstörténeti, művészettörténeti jellemzőit; az anyagösszetételt és ennek fizikai, kémiai sajátosságait; a tárgy készítése során alkalmazott különféle technikákat; a gyűjteményekben betöltött szerepét, funkcióját; a tárgy előéletét és használati sajátosságait.²

^{*} Megjelent a *Korunk* 2005. évi 5. számában.

¹ Dr. Kissné Korompai Bemadette: *A restaurálás története és etikája*. Bp. 1989. 1–6.

² Kastaly Beatrix: Bevezetés. In: *Scripta manet – A papír és könyvrestaurálás műhelyitkai*. Bp. 1998. 6–9.

A restaurátor a Velencei Chartában megfogalmazottak alapján, a restaurálás elvét figyelembe véve és betartva:

- konzerváló és restauráló kezeléseket és műveleteket alkalmaz, károsító hatásokat megszüntet, kiiktat, a tárgy állapotát stabilizálja;
- ragaszkodik a tárgy eredeti jellegének a megtartásához;
- megőrzi a dokumentum, könyv minden kis töredékét, a restaurálás során vigyáz a szöveg betűjének épségére;
- a hamisítás elkerülése végett nem egészíti ki a szöveg, illusztráció hiányait;
- a hiányok kiegészítésénél az eredetihez legjobban hasonlító anyagokat használ;
- a könyv kötésének elkészítésénél a korabeli technikai megoldásokat követi;
- a restaurálás során a visszafordíthatóság (reverzibilitás) elvét követi;
- dokumentálja a vizsgálati (fizikai, kémiai, biológiai) eredményeket, a felhasznált anyagokat, az alkalmazott eljárásokat, esetleges változtatásokat.³

Hogyan kezdődött a papír- és könyvrestaurálás a Csíki Székely Múzeumban? Mindenki előtt közismert, hogy 1985-ben a híres csíksomlyói ferences kolostor refektóriumának falában könyvtörténész kolléganóm, Muckenhaupt Erzsébet többedmagával értékes könyvleletre bukkant. Azóta már a kiváló szaktudós könyvben is megjelentette a felbecsülhetetlen értékű könyvanyag tudományos leírását. A feltárt őnyomtatványok, 16–17. századi könyvek, kéziratok a híres ferences kolostor könyvtárából származnak, amelynek története a 15. századra megy vissza, és amely Erdély egyik legértékesebb és leggazdagabb középkori egyházi gyűjteménye. Különleges művelődéstörténeti értéke abból adódik, hogy míg a legtöbb középkori alapítású könyvtárunk régi állománya az évszázadok során erősen megcsappant, szétesett vagy megsemmisült, a csíksomlyói régi állományán kívül több anyaországi és erdélyi rendház középkori eredetű köteteit is megszerezte és megőrizte. Ugyanakkor ez az egyetlen erdélyi katolikus egyházi könyvtár, amely túlélte a reformáció korát.⁴

Az 1944–48 között a ferencesek által megóvás céljából elrejtett könyvek a befalazás következtében tönkrementek. A magas relatív páratartalom, a kedvezőtlen hőmérséklet, a falból és a földből szivárgó nedvesség alkalmas feltételeket teremtett a penészgombák és baktériumok elszaporodásához. A krumpliagaron való kitenyésztés alapján többfajta penészgombát azonosítottak a szakemberek: *Penicillium sporum*, *Mucor spumorus*, *Beaveria sporum* és *alba*, *Paecylomices varioti*, *Torula anvoluta*. A penészgombák a szerves anyagokat (papír, bőr) enzimjeikkel vízdoldhatóvá tették és lebontották. A lebontott cellulóz, fehérje, keményítő következtében több könyv fizikai, kémiai, biológiai változásokon ment át, vagyis szétrohadt, a lapok egymáshoz tapadtak, megsemmisültek.

Abban az időben múzeumunkban nem volt papír- és könyvrestauráló műhely. De ha lett volna is, ilyen nagy mennyiségű tönkrement könyvanyaggal egy restaurátor nem tud megbirkózni. A könyveket Bukarestbe szállították, ahol egy részüket gondosan helyreállították. Ilyen előzmények után kezdődött a Csíki Székely Múzeumban egy restaurálóműhely kialakítása, egyetlen restaurátor alkalmazása, szakképesítése. Sikerült itteni támogatással, pályázat révén és anyaországi baráti szálak segítségével a restaurálási munkát elkezdeni. A restauráláshoz az alapok megvannak, de fontos volna egy korszerű, tudományos konzerválási követelményeknek megfelelő laboratórium felállítására, ugyanis sürgős esetekben ez a műhely dolgozik a többi székelyföldi múzeum könyvanyagán is (sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum, székelyudvarhelyi Haáz Rezső Múzeum Dokumentációs Könyvtára stb.).

³ Kastaly Beatrix: Bevezetés. In: *Scripta manet – A papír és könyvrestaurálás műhelytitkai*. Bp. 1998. 6–9.

⁴ Muckenhaupt Erzsébet: *A Csíksomlyói Ferences Könyvtár kincsei*. Könyvleletek 1980–1985. Budapest–Kolozsvár 1999. 12.

A papír- és könyvrestaurátor munkája hosszú és időigényes folyamat, amely több lépből áll: fotódokumentáció készítése a restaurálás előtti állapotról; anyagvizsgálatok elvégzése és a károsodások leírása; restaurálási módszerek megállapítása és elvégzése: a lapok leszámozása, ellenőrzés, portalanítás, száraz tisztítás, oldódó tinták rögzítése, nedves tisztítás (mosás, öblítés), fertőtlenítés, savtalanítás, semlegesítés, enyvezés, a hiányok pótlása-kiegészítése, a könyvtest elkészítése, a kötésbőr tisztítása, konzerválása, kiegészítése és visszahelyezése a kötéstáblára, a restaurálás utáni fényképek elkészítése.

A felsorolt restaurálási folyamatokat betartva és alkalmazva több értékes műtárgyat (ősnyomtatványt, kéziratot, pergamen okleveleket, grafikákat, plakátokat stb.) mentetünk meg a pusztulástól, tettünk olvashatóvá, kutathatóvá, kiállíthatóvá.

Mivel e szakma célja a múlt üzenetének közvetítése, megőrzése, ezt a feladatot a tárgyhoz fűződő legnagyobb alázattal és átéléssel, jól kivitelezett interpretálással végezhethetjük el. A restaurátor szerénysége mögött magabiztos szakmai tudásnak, jó manuális érzéknek, lelkiismeretességnek, pontosságnak, felelősségtudatnak kell állnia. Ily módon lehet a restaurálás egyszerre mesterség, szakma, művészet és tudomány.

Benedek Éva

Könyveink és kézirateink védelme

Az egyházközségek irattárai és könyvtárai sok esetben egyedi és pótolhatatlan dokumentumokat őriznek. Ezek elsődlegesen az egyháztörténeti adatok miatt fontosak, hiszen az egyes egyházközségek iratai az adott gyülekezet, közösség történetének legfontosabb forrásai. Elpusztulásuk esetén az illető egyházközség múltjára vonatkozó dokumentumok részben vagy egészben megsemmisülnek. Hasonlóképpen a régi könyvek egyházunk múltjának tanúi, hiszen az, hogy ki, mikor, mit olvasott, nemcsak az egyén érdeklődéséről, olvasmánykultúrájáról ad bizonyosságot, hanem az egyházi tanítás szellemi irányvonaláról is. Ezért könyvörökségük és kézirateink megőrzése, karbantartása közös érdekünk és feladatunk.

A műtárgyak között az egyik legsérülékenyebb kategóriába tartoznak a papír alapú dokumentumok. A nyomtatott könyvek, kéziratok, oklevelek, térképek, fényképek stb. anyaga részben vagy egészben papír. A könyvek, kötetek bekötéséhez gyakran vásznat, bőrt, ritkábban pergament használtak. Ezek a szerves anyagok sérülékenységük, kémiai reakcióképességük miatt megfelelő környezetet és gondviselést kívánnak. Mint sok más esetben, itt is érvényes az alaptétel: minél több az odafigyelés és gondoskodás, annál kevesebb a kár és az anyagi ráfordítás. Törődéssel, odafigyeléssel megelőzhetünk sok olyan problémát, amely a későbbiekben csak jelentős anyagi kiadással hozható helyre, vagy amely a könyvek, iratok megsemmisüléséhez vezet. Minimális elővigyázatossággal hosszú időre megvédhetjük jelentős eszmei és anyagi értékkel bíró papíros-örökségünket.

A papír alapú dokumentumok védelmén azok megőrzését, fizikai állapotuk megóvását és helyreállítását értjük. A dokumentumok védelmének célja, hogy azok ne vesszenek el, ne semmisüljenek meg, károsodás ne érje őket, vagy amennyiben ez már megtörtént, a rongálódást megszüntesse, és a további veszélyeztetettséget megelőzze. Ez alapján megkülönböztetünk:

1. megelőző védelmet, mely az elemi károktól és a lopástól, ill. a környezeti károsodástól és szándékos rongálódástól óvja a dokumentumokat,
2. helyreállító védelmet, mely körébe a restaurálás és konzerválás, és más, a dokumentum élettartamát meghosszabbító tevékenység tartozik.

Megelőző védelmet jelent minden olyan intézkedés és tevékenység, amelynek eredménye a dokumentumoknak az adott helyen lehetséges optimális tárolása, valamint azok a tevékenységek, amelyeknek köszönhetően megáll vagy lelassul a dokumentumok károsodása. Elsődleges a megóvás szempontjából a dokumentumok biztonsága (vagyonvédelem). Ez biztonságot kell hogy jelentsen lopás, betörés, vandalizmus (pl. szándékos gyűjtogatás) és az elemi károk ellen. Értékeinket feleslegesen nem mutogatjuk, és csak nagyon indokolt esetben adjuk kölcsön (pl. kiállítás végett). Ezekben az esetekben hivatalos jegyzőkönyvet veszünk fel.

A helyreállító védelem esetében (is) rendkívül fontos a körültekintés. A dokumentumok őrzőjének fel kell ismernie azok károsodását, de a javításokat minden esetben szakember kell hogy végezze. Muzeális, egyedi könyvek vagy kéziratok papír- és pergamenanyagának, valamint az értékesebb bőr- és pergamenkötéseknek a helyreállításával csak szakképzett restaurátor foglalkozhat! A restaurálásról minden esetben fényképes restaurálási dokumentáció kell hogy készüljön. Se könyvkötő, se mi magunk ne vállalkozunk értékes dokumentumok javítására! A régi dokumentumok nemcsak szellemi és eszmei értéket képviselnek, hanem muzeális tárgyként minden apró részletük fontos. Számos szakszerűen és kellő körültekintéssel végzett munkája. A hozzáértés nélkül végzett, „jó szándékú” javítgatások a legtöbb esetben helyrehozhatatlan károkat okoznak a dokumentumokban, ezért ezektől minden esetben tartózkodjunk. Például nem szabad a kereskedelemben használt ragasztószalagokat (cellux, „szkoccs”) könyvek, kéziratok javítására használni, mert ragasztóanyaga alkalmatlan hosszú távú ragasztásra, összetétele pedig a dokumentum anyagának károsodását okozza. Ugyanezért az elterjedt műanyagragasztók sem alkalmasak a dokumentumok javítására. Ha nincsen lehetőségünk szakemberre bízni a károsodott dokumentumot, akkor azt minden részével, leszakadt darabjával együtt tegyük dobozba, vagy csomagoljuk papírba, így védjük a portól és az esetleges kémiai vagy mechanikai károsodástól.

Egy-egy szakszerű beavatkozás nem minden esetben költséges, de mindenképpen szakembernek kell végeznie. Könyvkötőre bízni restaurálási munkát annyit jelent, mint ha ácsot bízánk meg stílbútor készítésével. Amennyiben az egyházközség tulajdonában régi és értékes könyvek és/vagy kéziratok vannak, amelyek tárolását, őrzését nem tudják megfelelően ellátni, a restaurálását finanszírozni, akkor tisztességesebb dolog egy egyházi közgyűjtemény számára felajánlani letétként (a letétbe helyezett dokumentum az egyházközség tulajdonában marad, de őrzését egy másik intézményre bízzák – pl. Egyházkerületi Gyűjtőlevéltár, Teológiai Intézet Könyvtára stb. –, ezt hivatalos okiratban rögzítik), mintsem hanyagsággal vagy tehetetlenséggel károsítsunk és veszélyeztessünk egyedi vagy ritka dokumentumokat.

A képe(ke)n látható kéziratot 1999-ben a Gyulafehérvári Állami Múzeum könyv- és papírrestauráló műhelyében restaurálták. A könyvtest tisztítását, konzerválását és javítását Sofia Ştirban végezte. A rongált félbőr kötés helyett készült egész kecskebőr kötés Alexandru Ştirban munkája.

Kurta József
Kolozsvár

Hibaigazítás

Az *Igehirdető* 2007/7. számában Pap Zoltán orgonaépítő telefonszáma tévesen jelent meg. A helyes szám 0720-539070. Minden érintettől szíves elnézést kérünk. A szerk.

